

AMOUR EN MARGE

*Een onderzoek over de maatschappelijke positie van de homoseksuele man in
de hedendaagse Franse literatuur*

Luc Smith

6 VWO 2025/2026

PWS Frans

Onder begeleiding van Drs. Luuck Droste

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
Voorwoord.....	3
Inleiding.....	4
Onderzoeksmethode.....	4
De evolutie van de homoseksuele man in de Franse literatuur tussen 1890-1950	5
Gekozen literatuur	9
H1- Leven op het Franse platteland sinds de jaren '80	12
1.1 Tradities en verwachtingen.....	12
1.2 Klasseverschillen	13
1.3 Sociale controle.....	14
1.4 Geweld	16
1.5 Traditioneel mannelijke ideaal.....	17
1.6 Stad: het dorpse stadbeeld	18
1.7 Conclusie	19
H2- Impact van het milieu.....	20
2.1 (Invloed van) tradities en verwachtingen	20
2.2 (Invloed van) klasseverschillen.....	21
2.3 (Invloed van) geloof.....	21
2.4 (Invloed van) sociale controle	22
2.5 (Invloed van) geweld	23
2.6 (Invloed van) traditioneel mannelijk ideaal.....	23
2.7 Ontkenning en acceptatie.....	24
2.8 Stad: weggaan of blijven.....	27
2.8 Conclusie	28
H3- De homoseksuele man en aids.....	29
3.2 Angst	32
3.3 Aidsbestrijding en stigmatisering	33
3.4 De homoseksuele aidspatiënt	35
3.5 Conclusie	36
Conclusie.....	37

Discussie	39
Literatuurlijst.....	41
Primaire literatuur	41
Secundaire literatuur	41
Internetbronnen.....	41
Evaluatie	44
Bijlagen	45
Logboek.....	45
Overige bijlagen.....	46
Résumé en français.....	47

Voorwoord

Een werkstuk over homoseksualiteit is niet heel gebruikelijk en niet al te lang geleden zelfs ondenkbaar. Ik ben dankbaar dat ik de ruimte en steun krijg om hier wél over te schrijven. Die vrijheid waardeer ik des te meer, omdat ik door het nieuws, boeken en verhalen van mensen om mij heen weet dat dit niet voor iedereen het geval is. Voor veel mensen wereldwijd blijft het leven als homoseksueel nog steeds een uitdaging. Juist daarom heb ik dit onderwerp gekozen, want ondanks de vooruitgang van de afgelopen decennia is er oneindig veel te onderzoeken en te vertellen over de positie van homoseksuelen in onze samenleving.

Graag wil ik mijn docent Frans en PWS-begeleider Luuck Droste bedanken voor zijn begeleiding. Door zijn enorme kennis van de Franse literatuur en de werken die hij mij heeft aangereikt, ben ik in aanraking gekomen met verhalen die ik anders waarschijnlijk nooit had gelezen. Bovenal ben ik hem dankbaar voor het vertrouwen en de vrijheid die hij mij gaf om dit profielwerkstuk te schrijven.

Ik hoop dat ik de lezer met dit profielwerkstuk kan meenemen in mijn interesse voor dit onderwerp en kan laten zien waarom het nog altijd relevant is.

Inleiding

Vanaf het moment dat homoseksualiteit in de literatuur verschijnt, is er een duidelijk patroon zichtbaar: homoseksuele schrijvers gebruiken literatuur om de werkelijkheid van hun eigen tijd vast te leggen. In openlijke dan wel verholde autobiografische werken beschrijven zij niet alleen persoonlijke ervaringen, maar ook de maatschappelijke positie van de homoseksuele man en de manier waarop de samenleving met homoseksualiteit omgaat. In dit profielwerkstuk wordt onderzocht op welke wijze dat gebeurt sinds de jaren '80 van de vorige eeuw. Hierbij staat onderstaande vraag centraal:

Welk maatschappelijk beeld van de homoseksuele man wordt weergegeven in de Franse literatuur sinds 1980?

Onderzoeksmethode

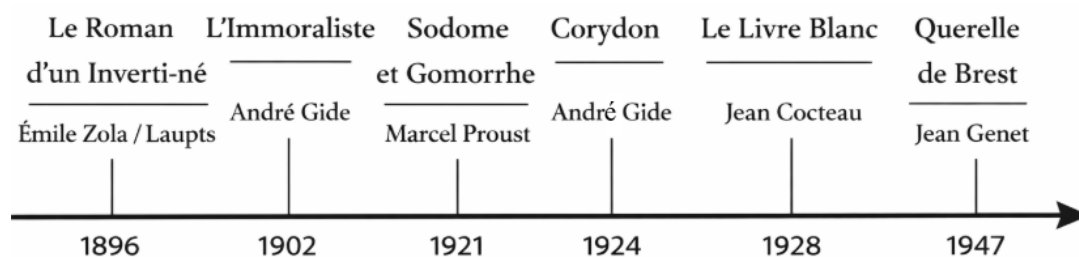
Voordat op deze vraag wordt ingegaan, wordt eerst de evolutie van de homoseksuele man in de Franse literatuur geschetst van de periode 1890 tot ongeveer 1950 aan de hand van een aantal toonaangevende schrijvers. Vervolgens worden in de inhoudelijke hoofdstukken vijf hedendaagse werken geanalyseerd die een beeld geven van homoseksualiteit vanaf 1980. Deze vijf werken zullen eerst kort samengevat worden, alvorens inhoudelijk over te gaan op de analyse van de werken. Na de analyse volgt een conclusie met antwoord op de hoofdvraag en op de vraag of het beeld uit de hedendaagse literatuur overeenkomt met dat van de literatuur uit de periode daarvoor.

Voor de analyse van de vijf hedendaagse romans is het onderzoek opgedeeld in drie hoofdstukken die elk één deelvraag beantwoorden. Deze deelvragen sluiten aan bij terugkerende thema's in de boeken. Door de romans per thematisch hoofdstuk te analyseren, wordt duidelijk hoe de maatschappelijke positie van de homoseksuele man naar voren komt in de gekozen romans. De deelvragen zijn:

- I. Wat voor sfeerbeeld geeft de Franse literatuur van het hedendaagse plattelandsmilieu?*
- II. Welke invloed heeft het plattelandsmilieu op de ontdekking en beleving van de homoseksualiteit van de hoofdpersonen?*
- III. Hoe wordt de maatschappelijke positie en de persoonlijke beleving van de homoseksuele man tijdens de aids-epidemie in de Franse literatuur weergegeven?*

De evolutie van de homoseksuele man in de Franse literatuur tussen 1890-1950

De positie van de homoseksuele man in de Franse literatuur is in de afgelopen anderhalve eeuw aanzienlijk veranderd. In de werken van bijvoorbeeld Émile Zola, Marcel Proust, André Gide, Jean Cocteau en Jean Genet wordt deze transitie duidelijk. Onderstaand een korte samenvatting van de relevante werken van deze schrijvers, inclusief tijdlijn.

Émile Zola (1840 – 1902)

Rond 1890 ontving schrijver Émile Zola een reeks brieven van een anonieme Italiaanse aristocraat over zijn homoseksualiteit. Homoseksualiteit werd weliswaar in deze periode niet langer strafrechtelijk vervolgd dankzij de Code Napoléon¹, toch was het sociale stigma groot en beschouwde de medische wereld en samenleving homoseksualiteit als een 'inversie', een pathologische afwijking.

De Italiaanse aristocraat had het manuscript anoniem naar Zola gestuurd en hem gevraagd er een roman van te maken. De briefschrijver hoopte dat Zola, als aanhanger van het determinisme, een echt en eerlijke roman over de homoseksuele man kon schrijven in plaats van homoseksualiteit neer te zetten als een karikatuur of een medische afwijking. Zola heeft de gevraagde roman echter nooit geschreven maar stelde de brieven wel ter beschikking aan de beroemde medicus en criminoloog Georges Saint-Paul die schreef onder het pseudoniem Laupts.

Laupts verwerkte de brieven van de aristocraat in een medische gevalstudie om verschillende types homoseksuelen te beschrijven. Hij bracht het manuscript uit onder de titel *Le roman d'un inverti-né* en probeerde daarin onderscheid te maken tussen de aangeboren verwijfde homoseksueel (*l'inverti-né féminin*), de homoseksueel bij gelegenheid (*l'inverti-d'occasion*) en de geperverteerde homoseksueel (*le perversi*) die volgens hem in de brieven naar voren komen.

¹ *LGBT-rechten in Frankrijk*. Wikipedia (2025).

Toen de aristocraat zijn brieven onbewerkt² in een medische studie teruglas, speet het hem dat Zola zijn materiaal niet gebruikt had. Toch was hij tevreden met de aandacht die zijn verhaal kreeg, want de medische casus beschreef de homoseksueel van binnenuit en dat was zijn doel geweest. Hij wilde met dit verhaal namelijk laten zien hoe onderdrukt zijn maatschappelijke positie als homoseksueel was.³

Marcel Proust (1871-1922)

In *Sodome et Gomorrhe (1921)*, het vierde deel van Prousts beroemde zevendelige romancyclus *À la recherche du temps perdu*, speelt het thema homoseksualiteit een grote rol. In deze roman staat met name het "dubbelleven" van de homoseksuele man centraal. Proust beschrijft de homoseksuele man als iemand die een geheim met zich meedraagt dat hij voor de buitenwereld moet verbergen.

Marcel Proust was zelf homoseksueel⁴ maar schreef daar niet openlijk over. In *À la recherche du temps perdu* verwerkte hij dit thema op een indirecte manier door te schrijven over zijn alter ego, ook genaamd Marcel. Via Marcel laat Proust zien hoe zwaar het dubbelleven is van de homoseksuele Baron de Charlus.

Het observeren van homoseksuele ontmoetingen is een belangrijk motief in de romanreeks en in *Sodomme et Gomorrhe* is Marcel een zogenaamde 'voyeur' van het geheime leven van de baron. Dat diens liefdesleven zich volledig in het geheim moet afspelen vindt Marcel maar triest. Met zijn werk wil Proust onder meer laten zien dat homoseksuelen door de maatschappij worden gedwongen een verborgen bestaan te leiden. Toen Proust *Sodomme et Gomorrhe* naar zijn uitgever bracht, vermeldde hij dat dit boek een gedurfde weergave van de maatschappij moest voorstellen.⁵

De titel *Sodom et Gomorrhe* verwijst naar de zonde, corruptie en homoseksualiteit die de verteller ontdekt in het aristocratische milieu, geïnspireerd door de Bijbelse steden die verwoest werden door hun zonden, met name seksuele perversie.

² Hoewel de brieven deels gemanipuleerd waren door Laupps, werd het manuscript wel als volledige brief uitgegeven. De brief werd pas op het eind voorzien van medisch commentaar. (Kemperink, 2024, p.130-141)

³ Kemperink, M. (2024, p.130-141)

⁴ Proust heeft dit nooit openlijk bevestigd, maar door correspondenties met André Gide is er zekerheid over zijn homoseksualiteit (Winq, 2020).

⁵ Kemperink, M. (2024, p.345-351)

André Gide (1869 –1951)

Tijdgenoot André Gide pleitte juist voor openheid en acceptatie van homoseksualiteit. Hij zag homoseksualiteit niet als iets abnormaals of immoreels, maar als een natuurlijke variatie van menselijke seksualiteit.

In zijn boek *Corydon* verdedigt hij deze ideeën expliciet. Het werk verscheen eerst anoniem en in kleine oplage (1911 en 1920) en pas in 1924 openlijk onder Gides naam. *Corydon* bestaat uit een reeks socratische dialogen tussen een verteller en de arts Corydon. In de dialogen betoogt Corydon dat homoseksualiteit volledig natuurlijk is en zelfs een positieve rol kan spelen in de samenleving. Hij verwerpt het idee dat seksualiteit alleen draait om voortplanting en stelt dat het verlangen naar genot kan leiden tot liefde tussen mensen van hetzelfde geslacht. Volgens hem is seksueel gedrag op zichzelf niet moreel of immoreel. Gide gebruikt voorbeelden uit de Griekse oudheid en de literatuur om te laten zien dat homoseksualiteit altijd heeft bestaan. Met *Corydon* heeft Gide een moedige verdediging van homoseksualiteit uitgebracht.^{6 7 8}

Gide heeft zelf lange tijd geworsteld met zijn seksualiteit maar kon het uiteindelijk accepteren en schreef er graag en openlijk over. Door zijn strenggelovige opvoeding en zijn huwelijk voelde hij zich in eerste instantie gedwongen zich aan te passen aan maatschappelijke verwachtingen.⁹ Hierover schrijft hij ook in zijn beroemde boek *L'Immoraliste* (1902). De autobiografisch getinte roman gaat over een pasgetrouwde man die ontdekt dat hij op mannen valt. De man probeert eerst het 'normale' maatschappelijke leven te leiden, maar ontdekt dat hij daar doodziek van wordt door zijn toenemende afkeer van de heersende normen en waarden.¹⁰ Zowel *Corydon* als *L'Immoraliste* zijn pleidooien voor de normalisatie van homoseksualiteit.

⁶ *Corydon (book)*. Wikipedia (2026).

⁷ EBSCO Research (2022)

⁸ Kemperink, M. (2024, p.313)

⁹ EBSCO Research (2022)

¹⁰ Dobbelaer, R. (2020b, september 4)

Jean Cocteau (1889 – 1963)

Jean Cocteau was een openlijk homoseksuele kunstenaar en schrijver die zijn seksualiteit op verschillende manieren in zijn werk liet doorschemeren. Een belangrijke bijdrage aan de homoseksuele literatuur is *Le Livre blanc*, dat in 1928 anoniem verscheen, maar vrijwel zeker door Cocteau is geschreven. Cocteau erkende zijn auteurschap op een subtiele manier door in de tweede editie zijn eigen illustraties en een voorwoord toe te voegen waarin hij het boek noch claimde, noch ontkende.^{11 12}

De semi-autobiografische roman beschrijft de jeugd en seksuele ontluiking van een jongeman en hoe hij zijn gevoelens voor jongens en mannen ontdekt in een samenleving die heteroseksualiteit als norm stelt. Al op de eerste bladzijde van het boek wordt duidelijk dat het verhaal niet alleen over homoseksualiteit gaat, maar ook over "*een maatschappij die het uitzonderlijke veroordeelt als een misdaad*".¹³

Jean Genet (1910 - 1986)

Jean Genet was een Franse schrijver die zijn werk vulde met homoseksualiteit, criminaliteit en buitenstaanders. In zijn werk wordt de homoseksuele man neergezet als een figuur die zich aan de rand van de maatschappij bevindt, los van conventies en sociale normen. Genets verhalen zijn sterk autobiografisch: hij baseerde veel op zijn eigen leven dat vol zat met armoede, gevangenisstraffen en maatschappelijke veroordeling.¹⁴

Een goed voorbeeld waarin hij schrijft over de homoseksuele man als randfiguur, is de roman *Querelle de Brest* uit 1947. Daarin vertelt hij het verhaal van de jonge zeeman Georges Querelle, die betrokken is bij criminele activiteiten en relaties heeft met verschillende mannen. Het verhaal laat zien hoe homoseksualiteit en misdaad in Genets wereld hand in hand gaan. Querelle is iemand die de grenzen van de maatschappij opzoekt en daardoor een soort vrijheid en kracht ervaart die binnen de normale samenleving onmogelijk zou zijn. Bij Genet wordt duidelijk dat de maatschappij eigenlijk geen plaats biedt voor homoseksualiteit.¹⁵

¹¹ Cocteau, (1984, p.93, [zie bijlagen](#))

¹² Wikipedia. *Jean Cocteau* (2026).

¹³ Cocteau, (1984, p.9)

¹⁴ Wikipedia. *Jean Genet* (2026).

¹⁵ Wikipedia. *Querelle de Brest* (2025).

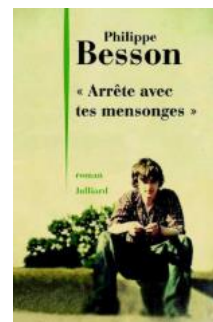
Gekozen literatuur

Om de analyse in de volgende hoofdstukken beter te begrijpen en context te geven aan de citaten, volgt hier een korte samenvatting van de gebruikte literatuur. De samenvattingen staan in de volgorde waarin de boeken in dit werkstuk aan bod komen.

Arrête avec tes mensonges (2017) – Philippe Besson

Arrete avec tes mensognes is een autobiografische roman over de liefdesgeschiedenis van twee middelbare scholieren Philippe en Thomas in 1984. De titel verwijst naar de leugens die ze beiden moeten vertellen om hun liefde te verbergen. Vooral voor Thomas is de angst voor ontdekking alles bepalend.

De sociale verschillen tussen Philippe en Thomas spelen een grote rol in het boek. Philippe komt uit een intellectueel gezin, terwijl Thomas de oudste zoon is in een gelovig boerenfamilie. Na hun eindexamen scheiden hun wegen. Philippe vertrekt naar de stad om te studeren, terwijl Thomas achterblijft om op de boerderij te werken. Philippe vindt door zijn vertrek uit de provincie ruimte om openlijk als homoseksuele man en schrijver te leven, terwijl Thomas trouwt, de boerderij overneemt en gevangen blijft in de heteronormatieve verwachtingen van zijn milieu.

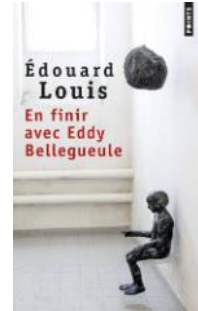

Als Philippe ruim twintig jaar later bij toeval de zoon van Thomas ontmoet, hoort Philippe hoe het Thomas na hun eindexamen is vergaan. Negen jaar later neemt de zoon weer contact op om te vertellen dat zijn vader zichzelf van het leven heeft beroofd en een brief voor Philippe heeft achtergelaten, geschreven vlak na hun afscheid in 1984. In deze brief doet Thomas voor het eerst en voor het laatst een bekentenis van zijn liefde voor Philippe, een liefde die hij daarna nooit meer heeft ervaren.

En finir avec Eddy Bellegueule (2014) -- Édouard Louis

En finir avec Eddy Bellegueule is een autobiografische roman over Eddy, een jongen die rond de eeuwwisseling opgroeit in een arm, gewelddadig en sterk macho arbeidersmilieu in Noord-Frankrijk. In deze omgeving heerst een streng idee over mannelijkheid: jongens moeten sterk, ruw en heteroseksueel zijn. Alles wat afwijkt van de traditionele mannelijkheid wordt bestraft met fysiek of verbaal geweld.

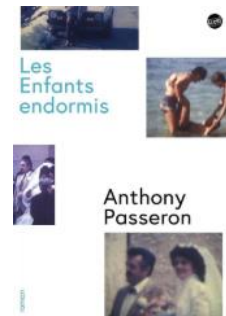
Eddy voldoet niet aan het ideaal. Zijn manier van praten, bewegen en zijn interesses maken hem al vroeg tot mikpunt van pesterijen op school en in het dorp. Nog voordat hij zelf zijn homoseksualiteit volledig begrijpt, wordt hij als "anders" bestempeld en buitengesloten. Hij probeert zich aan te passen door zich mannelijker te gaan gedragen maar dit mislukt en vergroot zijn innerlijke strijd. Uiteindelijk wordt scholing zijn uitweg.

Les enfants endormis (2022) -- Anthony Passeron

Les enfants endormis is een semi-autobiografische roman van Anthony Passeron waarin de hoofdstukken afwisselend de familiegeschiedenis van de auteur en het verhaal van de Franse aids crisis vertellen. De titel verwijst naar de generatie jongeren die door de heroïne in slaap werd gesust en vervolgens door aids werd weggevaagd.

Het familieverhaal speelt zich begin jaren tachtig af in een klein dorp in het zuiden van Frankrijk en volgt het leven van oom Désiré, die door drugsgebruik besmet raakt met hiv en uiteindelijk overlijdt, net als later zijn dochter. De familie Passeron runt een succesvolle slagerij en geniet aanzien in het dorp. Als oogappel Désiré verslaafd raakt aan heroïne weet het gezin niet hoe ze hiermee om moeten gaan en wanneer Désiré ook besmet raakt met hiv ontstaat er een dubbel taboe. De familie zwijgt vooral en probeert de verslaving en de ziekte voor het dorp verborgen te houden om hun reputatie te beschermen. Met het boek wil de auteur het zwijgen van deze tijd doorbreken.

In het verhaal van de aidsopkomst in de medische wereld beschrijft de auteur hoe maatschappelijke vooroordelen over drugs, maar ook homoseksualiteit, de aidsbestrijding hebben beïnvloed. Het boek gaat dus in eerste instantie niet over homoseksualiteit, maar laat wel zien hoe sociale normen de strijd tegen drugs en aids hebben vertraagd en hoe een dorp ervoor kan zorgen dat alles wat afwijkt, verzwegen moet worden.

Les nuits fauves (1989) -- Cyril Collard

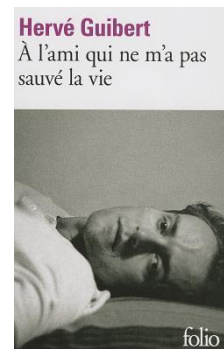
Les nuits fauves is een sterk autobiografische roman van Cyril Collard waarin de hoofdpersoon, een seropositieve biseksuele dertiger eind jaren tachtig, een wild seksleven in Parijs heeft vol ruige nachten met zowel mannen als vrouwen. Hij heeft complexe relaties met Samy en de 17-jarige Laura, aan wie hij zijn hiv-status niet meteen vertelt. Door zijn onbezonnen gedrag en het verzwijgen van zijn ziekte draagt hij bij aan de verspreiding van aids, doet hij de mensen om zich heen pijn en zadelt hij zichzelf op met een groot schuldgevoel. Het boek onderzoekt het seropositieve leven in het Parijs uit de jaren tachtig. In 1992 regisseerde Collard de verfilming van het boek, waarin hij zelf de hoofdrol vertolkt.

À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie (1990) -- Hervé Guibert

In *À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie* schrijft Hervé Guibert over zijn ervaringen met aids, zijn lichamelijke aftakeling en de strijd om zijn mentale balans te vinden in het leven als seropositieve. Die balans vinden lukt hem grotendeels, totdat plots een Amerikaanse vriend verschijnt die meewerkt aan een mogelijke aidsremmer. De vriend uit de titel verwijst naar deze Amerikaanse arts, die zijn rust verstoort en er vervolgens niet in slaagt zijn leven te redden.¹⁶

De roman gaat ook over zijn hechte vriendschap met de beroemde filosoof Michel Foucault die in de roman schuilgaat onder de naam Muzil. Foucault overleed, net als Guibert, aan aids wat destijds niet bekend mocht worden gemaakt. In deze roman schrijft Guibert over de laatste jaren van de filosoof die vanwege aids, zowel fysiek al mentaal zwaar waren. Toen jaren later uitkwam dat Foucault was gestorven aan de gevolgen van aids, was het publiek erg geschokt.¹⁷

¹⁶ Wikipedia. *À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie*. (2025).

¹⁷ Altes, L.K. (1993)

H1- Leven op het Franse platteland sinds de jaren '80

Wat voor sfeerbeeld geeft de Franse literatuur van het hedendaagse plattelandsmilieu?

Drie van de vijf gekozen romans spelen zich voor een belangrijk deel af in het hedendaagse plattelandsmilieu. In dit eerste hoofdstuk wordt aan de hand van citaten uit *Les enfants endormis* van Anthony Passeron, *En finir avec Eddy Bellegueule* van Édouard Louis en *Arrête avec tes mensonges* van Philippe Besson een tijdsbeeld geschetst van dit milieu. Vervolgens zal in het tweede hoofdstuk de rol die het plattelandsmilieu heeft gespeeld in de wijze waarop de personages hun homoseksualiteit ontdekken en beleven worden onderzocht.

1.1 Tradities en verwachtingen

In de gekozen literatuur wordt een beeld geschetst van het Franse platteland waarin familie centraal staat en de generaties weinig van elkaar lijken te verschillen. Het grootste deel van de bevolking is boer of arbeider, laagopgeleid en komt in het leven niet veel verder dan de omgeving waar zij geboren is.

“De toute sa vie, je ne crois pas savoir que mon père soit monté dans un avion ou un train. Il ne connaissait que son travail à la boucherie et la constellation de villages dans laquelle il accompagnait son père en camion (...) Les limites de son monde n'allaient pas au-delà.” (Passeron, p.61)

Ondanks het feit dat de jaren tachtig en negentig niet erg lang geleden lijken, wordt deze periode nog steeds beschreven als een tijd waarin het lot vooraf lijkt te zijn bepaald; zonen stappen in de voetsporen van hun vaders en hun vaders vaders. De geschiedenis blijft zich herhalen.

Mon père avait cessé d'aller à l'école très jeune. Il avait pré-féré les soirées au bal dans les villages voisins et les bagarres qui les accompagnaient inmanquablement (...) Il avait effectivement arrêté son diplôme professionnel au lycée pour se faire embaucher en tant qu'ouvrier dans l'usine du village (...) comme son père, son grand-père et son arrière-grand-père avant lui. (Louis, p.20-21)

In het boek van Passeron was de hoop van de ouders gevestigd op hun oudste zoon en oogappel Désiré.

"Au premier des fils, il incombait de montrer l'exemple, de suivre le chemin de ses parents, d'honorer ce nom que ses ancêtres s'étaient efforcés de porter haut dans toute vallée." (Passeron, p.33)

Uiteindelijk nam hij niet de slagerij over, maar maakte hij zijn school af. Toch voldeed hij alsnog aan de verwachtingen van zijn ouders.

"Tout se déroulait comme l'avaient voulu son père et sa mère. Leur fils aîné avait fait des études et travaillait dans un bureau respecté. Le cadet, plus manuel et appliqué à la tâche, assurait la continuité du commerce grâce auquel ils avaient acquis un nom." (Passeron, p. 46)

1.2 Klasseverschillen

Ook de klasseverschillen zijn terug te zien in de romans van Passeron, Besson en Louis; arm versus rijk, hoogopgeleid versus laagopgeleid, enz. Het verwerven van sociale status was belangrijk en daarmee ook het behoud van deze status.

In het verhaal van Louis speelt armoede van het gezin van fabrieksarbeiders een grote rol.

"Nous n'étions pas les plus pauvres. Nos voisins les plus proches, qui avaient moins d'argent encore, une maison constamment sale, mal entretenue, étaient l'objet du mépris de ma mère et des autres." (Louis p. 87)

Ook al waren ze niet de armsten, de familie van Eddy voelde steeds de druk om zich te onderscheiden van de mensen die het slechter hadden. Zo probeerde het gezin van Eddy zichzelf beter te voelen door op mensen die het slechter hadden neer te kijken

" Une volonté, un effort désespéré, sans cesse recommencé, pour mettre d'autres gens au-dessous de soi, ne pas être au plus bas de l'échelle sociale. " (Louis, p. 87)

In het verhaal van Passeron speelt de slagerij van de grootouders een belangrijke rol in het aanzien dat ze hierdoor hadden in het dorp.

"Jusqu'au début des années 1980, cette boucherie, c'était encore quelque chose. Le samedi et le dimanche, la queue s'allongeait sagement jusqu'au-dehors. Le lieu était respecté et intimidant pour toute une partie de la population. On gardait les meilleures pièces de viande et les compliments pour la clientèle la plus aisée.

On se débarrassait des vieux morceaux en les servant aux familles modestes, celles qui osaient à peine franchir la porte et qui ne risquaient pas de se plaindre. Au milieu de la grande rue commerçante du village, on faisait encore la loi. Plus pour longtemps." (Passeron, p.21-22)

De sociale status was echter beperkt tot het dorp, veel verder reikte de macht en het aanzien niet.

"À moins d'une heure de route du village, on n'était déjà plus personne. Notre nom n'évoquait rien et celui du village tout au plus une contrée lointaine et arriérée." (Passeron, p. 108)

In het boek van Besson wordt vooral het klasseverschil tussen de lager- en de hoger opgeleiden tegenover elkaar gezet. Philippe, zoon van een schooldirecteur, lijkt voorbestemd om het platteland te verlaten voor een intellectueel leven in de stad, terwijl Thomas, oudste boerenzoon, onlosmakelijk verbonden is met het land, de tradities van zijn familie en de verwachtingen van de gemeenschap.

"Mon frère poursuit des études brillantes, bientôt il fera une thèse, deviendra un très honorable docteur en mathématiques (...) Thomas dit : tu vois qu'on appartient à des mondes différents. Des mondes qui n'ont rien à voir. " (Besson, p. 68-69)

1.3 Sociale controle

Zoals gezegd speelt status een grote rol, vooral het behoud ervan. Dit zorgt voor een sterke sociale controle. Iedereen houdt iedereen in de gaten om te controleren of gedrag past binnen de dorpse norm. Alles wat afwijkt wordt openlijk, dan wel stilzwijgend afgekeurd. Hierdoor moeten de personages veel in het geheim doen en moet de reputatie van de familie koste wat het kost, overeind blijven.

In het verhaal van Louis is de sociale controle een collectief proces; iedereen corrigeert elkaars gedrag om te zorgen dat niemand afwijkt van de ongeschreven wetten van de arbeidersklasse. Er bestaat geen anonimiteit. Elke handeling die afwijkt van de norm, wordt waargenomen en beoordeeld.

"J'étais prisonnier, entre le couloir, mes parents et les habitants du village. Le seul répit était la salle de classe." (Louis, p. 78)

Ook in het verhaal van Passeron speelt sociale controle een belangrijke rol. Vooral voor grootmoeder Louise is het beschermen van de familiereputatie van groot belang. De sociale controle maakt het daarom moeilijk om het probleem van haar zoon onder ogen te zien.

“Il a fallu à Louise des semaines, peut-être des mois, pour admettre la situation (...) Mais, sur le terrain des apparences, elle ne pourrait jamais rien concéder. (...) Elle avait passé sa vie entière à soustraire au mépris d'une société qui l'avait longtemps considérée comme une étrangère (...) Après tant d'efforts, tant d'années, il lui était impossible d'affronter la toxicomanie de son fils. La fierté de la famille, Désiré.”
(Passeron, p 88 - 89)

Omdat ze met hun goed lopende slagerij aanzien genieten in het dorp, is het voor Louise des te belangrijker om het beeld van succes en gezondheid hoog te houden. Een drugsverslaafde zoon kan dit belemmeren.

Het hooghouden van de schijn om de status te kunnen behouden, zorgt in meerdere verhaallijnen voor een collectief zwijgen en ontkennen. Niet alleen Désiré, maar ook zijn dochter was vanaf haar geboorte besmet met hiv.

“Dans la famille, comme on avait tu la maladie de Désiré, on ne parlait pas davantage de celle de sa fille.” (Passeron, p.190)

Zelfs na het overlijden van Désiré aan aids blijft de familie hierover zwijgen. Dit zwijgen strekt zich verder uit dan alleen de familie, want ook de omgeving doet mee met het hooghouden van hun eer.

“Aucun enseignant n'a jamais commis d'indiscrétion à propos de sa santé. Mais dans une si petite commune, après la mort précoce de ses parents, le secret de son sang ne pouvait éternellement se garder.” (Passeron, p.184)

Deze citaten laten zien dat in het werk van Passeron het perspectief van de familie centraal staat. De druk van de sociale controle en het hooghouden van de familie-eer maakt dat ze collectief zwijgen.

Bij Besson wordt juist het andere perspectief gekozen, die van de 'outcast'. De sociale controle is hier in principe hetzelfde, maar het verhaal wordt verteld vanuit degene die zelf de dreiging voor de familie-eer is. Hierdoor komt niet het beschermen van de reputatie centraal te staan, maar de impact van die voortdurende controle op diegene die het risico vormt de familie-eer aan te tasten.

"J'ajoute [Philippe] une proposition : il [Thomas] entre en premier et si, cinq minutes plus tard, quand les publicités ont déjà commencé, il n'est pas ressorti, c'est que la voie est libre et que je peux entrer à mon tour. Il comprend que j'ai pensé à tout. Je dis que je suis bien obligé ; avec lui. Il me demande si c'est un reproche. Je réponds que non, que je n'ai pas oublié ce qu'il m'a expliqué, dès le premier jour, dans le café aux ivrognes." (Besson, p. 78-79)

Thomas wil kosten wat het kost de familie-er niet schaden. Door de sociale controle van het dorp in combinatie met het gebrek aan anonimiteit, moet alles in het geheim en met een enorme voorzichtigheid. Ze zijn zich er constant van bewust dat één getuige hun reputatie en die van de familie kan vernietigen.

1.4 Geweld

Met name in het milieu van Louis speelt geweld een grote rol. De gemeenschap die hij beschrijft bestaat uit laag opgeleide mannen die zwaar fysiek werk doen in de nabijgelegen fabrieken, veel drinken en met elkaar op de vuist gaan.

"Au village il n'importait pas seulement d'avoir été un dur mais aussi de savoir faire de ses garçons des durs. Un père renforçait son identité masculine par ses fils, auxquels il se devait de transmettre ses valeurs viriles, et mon père le ferait, il allait faire de moi un dur, c'était sa fierté d'homme qui était en jeu." (Louis, p.21-22)

Door de eerdergenoemde sociale controle werd afwijking van de norm in dit milieu vaak met verbaal of fysiek geweld gecorrigeerd. Dat gebeurt zowel binnens- als buitenshuis, zowel door zijn eigen familie als het hele dorp. Op school staat Eddy door zijn anders- zijn onderaan de sociale ladder en wordt hij voortdurend gepest en mishandeld. Dat zorgt ervoor dat Eddy nergens veilig is.

Het verhaal van Louis is autobiografisch en in een interview in 2022 gaat hij in op dit geweld dat generatie op generatie wordt doorgegeven en waar niet alleen homoseksuelen maar iedereen slachtoffer van was.

"Maar ze zitten allemaal in hetzelfde schuitje, ze komen uit hetzelfde milieu. Ze worden onderdrukt vanaf het moment dat ze naar school gaan en vervolgens als ze gaan werken in de fabriek waar hun vader en grootvader ook al werkten. Ze worden langdurig onderdrukt en daaruit ontstaat geweld."¹⁸

¹⁸ De Rijk, P. Tzum. (2022)

1.5 Traditioneel mannelijke ideaal

Naast geweld, speelde het traditioneel mannelijk ideaal een belangrijke rol op het platteland. Dit ideaal is de maatstaf waarlangs alle personages worden gelegd. Homoseksualiteit paste niet in dit ideaal en werd automatisch geassocieerd met zwakte.

In het verhaal van Louis is mannelijkheid synoniem aan fysieke dominantie en emotionele hardheid. De “echte” man werkt in de fabriek, gaat na werk met zijn maten drinken, is luidruchtig en gebruikt geweld om zijn autoriteit te laten zien. Eddy voldoet hier niet aan en wordt daardoor vernederd, mishandeld en buitengesloten.

"La plupart du temps ils me disaient gonzesse, et gonzesse était de loin l'insulte la plus violente pour eux (...) Dans ce monde où les valeurs masculines étaient érigées comme les plus importantes, même ma mère disait d'elle 'J'ai des couilles moi, je me laisse pas faire'." (Louis, p.24)

Het niet voldoen aan dit mannelijk ideaal zorgde in de verschillende romans voor een gevoel van diepe teleurstelling en schaamte bij de ouders.

"Très vite j'ai brisé les espoirs et les rêves de mon père. Dès les premiers mois de ma vie le problème a été diagnostiqué. Il semblerait que je sois né ainsi, personne n'a jamais compris l'origine, la genèse, d'où venait cette force inconnue qui s'était emparée de moi à la naissance, qui me faisait prisonnier de mon propre corps." (Louis, p. 21)

In het verhaal van Besson gaat het vooral over het mannelijk ideaal waar Thomas aan moet voldoen. Dat is je schikken naar je lot (door de boerderij van zijn vader over te nemen), een gezin te stichten en emoties voor jezelf houden. Dit beeld is echter niet te verenigen met zijn liefde voor Philippe. Thomas ziet geen andere uitweg dan te voldoen aan het ideaalbeeld en kan hier met niemand over praten. Hij zal de rest van zijn leven de man zijn die vastberaden doet wat volgens hem het juiste is.

" Il y a quelques années, la date n'est pas mentionnée, Thomas Andrieu décide de changer radicalement de vie. Ce changement s'opère du jour au lendemain. Il n'y aura pas eu de signes avant-coureurs (...) Il réunit ses parents, sa femme, son fils, dans la grande cuisine de la ferme, il est grave, déterminé, il ne tremble pas, ne se racle pas la gorge, cela l'enfant se le rappelle, l'absence d'hésitation, l'absence d'état d'âme, une grande résolution accompagnée d'un grand sang-froid (...) il leur annonce à tous qu'il s'en va." (Besson, p. 145)

Als Thomas, na jarenlang verdwenen te zijn, in het dorp komt wonen, blijkt hij nog altijd even sterk achter zijn beslissingen te staan.

" Le fils demande si, au moins, il éprouve des regrets. L'homme relève la tête, fixe son enfant. Il dit : non. Il dit : je pourrais regretter si j'avais eu le choix. Mais je n'ai pas eu le choix. Il ne dit rien d'autre." (Besson, p.151)

Uiteindelijk wordt het vasthouden aan dit mannelijke ideaal Thomas helaas fataal omdat hij zich volledig blijft onderwerpen aan wat hij denkt dat van een man wordt verwacht, zonder ruimte voor zijn eigen verlangens of gevoelens. Hij blijft hierdoor zijn hele leven ongelukkig en besluit uiteindelijk uit het leven te stappen.

1.6 Stad: het dorpse stadbeeld

In elk boek is er uiteindelijk één personage dat naar de stad gaat, maar in elk verhaal staat de stad symbool voor iets anders.

Bij Louis is de stad voornamelijk iets onbekends en hebben de dorpingen een beeld van de stad vol vooroordelen.

"À Amiens y a que des Noirs et des bougnoules, des crouilles t'y vas tu crois que t'es en Afrique. Faut pas aller là-bas, c'est sûr que tu te fais dépouiller." (Louis, p.188)

Bewust of onbewust neemt ook Eddy deze blik op de stad over.

"J'ai pris le train jusqu'à Amiens. J'étais nerveux et je m'attendais à voir surgir, à chaque arrêt, un groupe d'Arabes qui m'auraient sauté dessus pour me voler tous mes effets personnels. Pour me rendre au lycée Michélin j'ai marché très vite, la tête baissée. Chaque fois qu'un Noir ou un Arabe marchait sur le même trottoir que moi (...) je sentais la peur s'emparer de moi." (Louis, p.192)

Bij Besson wordt de stad door zowel Philippe als Thomas als een kansrijker alternatief voor het dorpsleven gezien. Voor de meesten is dit echter niet weggelegd.

"Il sait quelque chose que je ne sais pas : que je partirai. Que mon existence se jouera ailleurs. Lou, très loin de Barbezieux, de sa langueur, de ses ciels plombés, de son horizon bouché. Que je m'en échapperai comme on s'évade d'une prison, que moi, j'y réussirai. Que je voudrai la ville capitale, que je m'y épanouirai, que j'y trouverai ma place, que j'y ferai ma place." (Besson, p. 38)

Voor Thomas lijkt dit alternatief niet mogelijk. Hier wordt nader op ingegaan in paragraaf 2.2.

Bij Passeron wordt de stad door de familie gezien als de broedplaats van het kwaad en het platteland als weerloos slachtoffer van alle slechte dingen die overwaaien vanuit de stad.

“Il a accusé des intellectuels, des journaux, des livres et des disques qui se montraient trop complaisants avec les drogues dont ils vantaient l'expérience auprès des jeunes. Leurs discours faisaient encore plus de dégâts chez ceux des campagnes qui n'avaient souvent pas assez confiance en eux pour leur résister. Le vieil homme a dénoncé les fréquentations en ville, une société qui ne fixait plus de cadre, la liberté trop vaste dans laquelle grandissaient les enfants et qui les exposait, selon lui, à de profondes angoisses, les amenant à s'en prendre à eux-mêmes.” (Passeron, p. 94)

1.7 Conclusie

Wat voor sfeerbeeld geeft de Franse literatuur van het hedendaagse plattelandsmilieu?

Het beeld dat in de gekozen literatuur wordt geschetst van het hedendaagse Franse platteland is een wereld van tradities, verwachtingen en strikte sociale controle. In het verhaal van Louis leidt het plattelandsmilieu tot openlijke geweld en uitsluiting, bij Besson tot een geheime, verzwegen liefde en hoewel het bij Passeron niet gaat over homoseksualiteit maar een andere vorm van afwijking, leidt het milieu ook daar tot schaamte en collectief zwijgen.

Familie, sociale status en het mannelijk ideaal bepalen hoe mensen zich moeten gedragen. Afwijkingen worden sterk afgekeurd of verzwegen. Er is weinig ruimte voor persoonlijke keuzes: zonen moeten voldoen aan familieverwachtingen en volgen vaak de voetsporen van hun vaders. Voor homoseksuele personages betekent dit dat hun gevoelens en verlangens niet geaccepteerd worden. Zij moeten hun ware aard verbergen en veel in het geheim doen om de familie-reputatie te beschermen. Ook het gebrek aan anonimiteit en de voortdurende sociale controle zorgen ervoor dat iedereen constant wordt bekeken en beoordeeld, waardoor afwijkend gedrag extra risico met zich meebrengt.

Samen laten deze factoren zien dat homoseksualiteit op het platteland in deze periode nauwelijks tot niet geaccepteerd werd en vrijwel niet paste binnen de normen en waarden van het dorp.

H2- Impact van het milieu

Welke invloed heeft het plattelandsmilieu op de ontdekking en beleving van de homoseksualiteit van de hoofdpersonen?

In hoofdstuk één is een tijdsbeeld geschetst van het hedendaagse plattelandsmilieu. In dit tweede hoofdstuk zal worden ingegaan op de rol die het plattelandsmilieu heeft gespeeld in de wijze waarop de personages in de romans *En finir avec Eddy Bellegueule* van Édouard Louis en *Arrête avec tes mensonges* van Philippe Besson hun homoseksualiteit ontdekken en beleven.

2.1 (Invloed van) tradities en verwachtingen

In beide romans wordt een beeld geschetst van het Franse platteland waarin familie centraal staat en het lot vooraf lijkt te zijn bepaald.

In de roman van Besson wordt van Thomas verwacht dat hij zich schikt in zijn lot door de boerderij van zijn vader over te nemen en een gezin te stichten.

" Il est l'aîné, le seul garçon, il laisse entendre que cela engendre une responsabilité particulière." (Besson, p. 68)

Dit is echter niet te verenigen met zijn liefde voor Philippe. Thomas ziet geen andere uitweg dan te voldoen aan deze verwachtingen, hetgeen dat hem diepongelukkig maakt en hem uiteindelijk fataal wordt.

In het verhaal van Louis is het traditie dat de mannen niet doorleren en in de fabriek gaan werken. De ouders van Eddy hebben echter al snel door dat Eddy 'anders' is en niet aan de traditionele verwachting zal voldoen. Hij wordt vernederd en (gedeeltelijk) tegengewerkt om zijn droom, doorleren en acteren, waar te maken. Toch zijn ze trots, alhoewel ze dat niet aan hem laten blijken.

"Si mes parents étaient en butte à l'incompréhension face à mon comportement, mes choix, mes goûts, la honte se mêlait souvent à la fierté quand il était question de moi. Mon père n'en disait rien mais ma mère me racontait 'Faut pas lui en vouloir, tu sais, c'est un homme et les hommes ça dit jamais ses sentiments.' Il confiait à ses copains de l'usine qui me le rapportaient 'Mon fils travaille bien à l'école, il est intelligent et peut-être même que c'est un surdoué. Il est intelligent, il va faire de grandes études et surtout (c'est ce qui le rendait le plus heureux), surtout, mon fils il va devenir riche.'" (Louis, p.101)

2.2 (Invloed van) klasseverschillen

Klasseverschillen (arm versus rijk, hoogopgeleid versus laagopgeleid) spelen in alle verhaallijnen een rol. De klasse waarin iemand zich bevindt heeft invloed op zijn mogelijkheden. De impact hierop in relatie tot homoseksualiteit komt het sterkst naar voren in het verhaal van Besson.

" Il [Thomas] dit qu'il aime la ferme, la terre. Mais qu'il aspire à autre chose. Je rétorque qu'il fera autre chose, puisqu'il a entrepris des études qui le lui permettent, qu'une fois son bac en poche, il pourra tenter médecine ou pharmacie ou ce qu'il veut. Il répond qu'il n'est pas certain que ce soit envisageable, parce qu'il est l'unique garçon de la famille, il a deux sœurs, et que la ferme meurt s'il ne la reprend pas. Je m'offusque, je dis qu'on n'en est plus là, que ce ne sont plus les années cinquante, les fils ne prennent plus forcément la relève de leurs pères, la paysannerie n'est plus une hérédité, l'agriculture est vouée à mourir de toute façon, c'est une voie sans issue, je dis qu'il doit penser à son avenir. Son visage se ferme. Il dit qu'il n'aime pas que je parle comme ça." (Besson, p.57)

Philippe, afkomstig uit een meer intellectuele familie, krijgt vanuit zijn opvoeding een wereldbeeld mee dat bestaat uit verandering en kansen. Voor hem is het vanzelfsprekend dat hij door gaat leren en het dorp zal verlaten. Zijn homoseksualiteit lijkt geen hinder te zijn voor deze toekomst. Deze vanzelfsprekendheid is er voor Thomas allerminst; zijn milieu heeft een ander lot voor hem bepaald. In dit citaat komt niet alleen het klassenverschil naar voren maar ook weer de verwachtingen vanuit het milieu van de hoofdpersonen (paragraaf 2.1).

2.3 (Invloed van) geloof

Naast het klassenverschil speelt ook het geloof een subtiele maar bepalende rol in het verhaal van Besson. Thomas groeit op in een gelovig gezin, waarin met name zijn moeder streng in de leer is. Over het algemeen wordt homoseksualiteit binnen dit geloof gezien als een zonde of afwijking, wat de schaamte en het schuldgevoel van Thomas kan verklaren en zijn harde ontkenning van zijn seksuele geaardheid, evenals de noodzaak om zijn relatie met Philippe geheim te houden.

"Je [Philippe] me suis longtemps demandé si cette présence encombrante de la religion, si la séparation d'avec le Mal comme principe divin seriné jour après jour, si le message biblique sur la différenciation intériorisé par la génitrice [Thomas' moeder], si l'exaltation des relations stables pratiquée dans cette famille sans taches avaient pu exercer une influence sur l'enfant interdit de rébellion. Je crois que oui." (Besson, p.73)

2.4 (Invloed van) sociale controle

Sociale controle is een dominante aanwezigheid in het hedendaagse plattelandsmilieu. Controle en handhaving van de dorpse normen is belangrijk en alles wat hiervan afwijkt wordt openlijk, dan wel stilzwijgend afgekeurd. Homoseksualiteit wijkt af van de norm, dat hebben alle personages ervaren.

In de roman van Louis kan Eddy nergens ontsnappen aan de blikken, opmerkingen en oordelen van anderen. Hierdoor ontwikkelt hij een vorm van hyper alertheid. Hij is constant bezig met hoe hij overkomt. Dit zorgt voor een permanente staat van onrust omdat hij weet dat elke “verkeerde” beweging direct onderwerp van gesprek kan zijn in de supermarkt of in het café.

“Les mots maniéré, efféminé résonnaient en permanence au tour de moi dans la bouche des adultes (...) Les adultes du village qui me disaient maniéré, efféminé, ne le disaient pas toujours comme une insulte, avec l'intonation qui la caractérise. Ils le disaient parfois avec étonnement, 'Pourquoi choisit-il de parler, de se comporter comme une fille alors qu'il est un garçon? Il est bizarre ton fils Brigitte (ma mère) de se conduire comme ça.'” (Louis, p.76-77)

In de roman van Besson werd Thomas door de combinatie van sociale controle en het gebrek aan anonimiteit, gedwongen om alles in het geheim te doen. Deze geheimhouding heeft grote impact op de hoofdpersonen. Niets is vanzelfsprekend, niets is openlijk. Dat is soms spannend voor de hoofdpersonen maar net zo vaak ook pijnlijk en ingewikkeld.

“Il y a cette folie de ne pas pouvoir se montrer ensemble. Folie aggravée en l'occurrence par la situation - inédite - de se trouver au milieu d'une assemblée en devant se comporter comme des étrangers. Folie de ne pas pouvoir afficher son bonheur (...) Les autres, ils disposent de ce droit, ils l'exercent, ne s'en privent pas. Ça les rend plus heureux encore, ça les gonfle de fierté. Nous, on est rabougris, comprimés, dans notre censure.” (Besson, p. 88)

De sterke sociale controle, het afkeuren van homoseksualiteit en het gedwongen worden tot een geheim leven heeft invloed gehad op het mentale welzijn van de hoofdpersonen.

“Car, tout de même, il y a l'intimité foudroyante entre nous, parfois, l'insurpassable proximité, mais l'ignorance le reste du temps, l'absolue séparation : une telle schizophrénie, avouez que ça peut venir à bout de la raison des plus équilibrés. Et je n'étais pas le plus équilibré.” (Besson, p. 87-88)

2.5 (Invloed van) geweld

In het milieu van Louis is geweld onderdeel van het dagelijks leven. De sociale controle was dus groot en afwijking van de norm werd in dit milieu vaak met verbaal of fysiek geweld gecorrigeerd. Dat zorgt ervoor dat Eddy nergens veilig is.

Het verbale geweld vindt met name thuis en op straat plaats, zowel door zijn eigen familie als het hele dorp.

“Les mots (...) étaient comme des lames de rasoir, qui, lorsque je les en-tendais, me déchiraient pendant des heures, des jours, que je ressassais, me répétais à moi-même. Je me répétais qu'ils o avaient raison. J'espérais changer. Mais mon corps ne m'obéissait pas et les injures reprenaient.” (Louis, p. 76)

Het fysieke geweld speelt zich vooral af op school. Daar wordt hij dagelijks door twee jongens ergens achteraf opgewacht en in elkaar geslagen, niet alleen omdat zij hem haten, maar omdat zij zichzelf zien als handhavers van de norm en daarmee echte mannen zijn. Eddy vindt dit al heftig, maar zijn angst voor het uitkomen van de pesterijen is nog heftiger.

“Ils m'y attendaient chaque jour. Chaque jour je revenais, comme un rendez-vous que nous aurions fixé, un contrat silencieux (...) Il fallait éviter de recevoir les coups ailleurs, dans la cour, devant les autres, éviter que les autres enfants ne me considèrent comme celui qui reçoit les coups. Ils auraient confirmé leurs soupçons: ‘Bellegueule est un pédé puisqu'il reçoit des coups’ (ou l'inverse, qu'importe).” (Louis, p. 33)

De constante mentale en fysieke onveiligheid heeft grote impact op Eddy en resulteert in een grote mate van zelfhaat. Hij gaat de ongeschreven regels van het dorp tot zich nemen en zichzelf zien door de ogen van de gemeenschap. Dat Eddy niet wil dat het openbaar gebeurt, bevestigt ook de aanwezigheid van de sociale controle (paragraaf 2.4).

2.6 (Invloed van) traditioneel mannelijk ideaal

De manier waarop de omgeving het traditioneel mannelijk ideaal definieert, beïnvloedt hoe de personages hun eigen gedrag interpreteren.

In het verhaal van Louis is mannelijkheid synoniem aan fysieke arbeid, drinken, vechten en stoere praat. Eddy voldoet hier niet aan. Met name zijn vrouwelijke manieren wijken af van de norm en zijn aanleiding tot vernedering en (psychische) mishandeling.

"Mon père laissait exploser sa colère, il se fâchait, m'insultait. (...) Il s'interrogeait à voix haute. Il demandait à ma mère si j'étais un garçon, 'C'est un mec oui ou merde? Il pleure tout le temps, il a peur du noir, c'est pas un vrai mec. Pourquoi? Pourquoi il est comme ça? Pourquoi? Je l'ai pourtant pas élevé comme une fille, je l'ai élevé comme les autres garçons. Bordel de merde.'" (Louis, p.75)

Deze collectieve afkeuring en vernedering is vooral pijnlijk maar heeft ook invloed op de innerlijke zoektocht van Eddy en zijn eigen opvatting van zijn homoseksualiteit.

" À cette période, l'idée d'être en réalité une fille dans un , corps de garçon, comme on me l'avait toujours dit, me semblait de plus en plus réelle. J'étais progressivement devenu un inverti. (...) J'entendais partout et depuis toujours que les filles aimaient les garçons. Si je les aimais, je ne pouvais qu'être une fille. Je rêvais de voir mon corps changer, de constater un jour, par surprise, la disparition de mon sexe. Je l'imaginai se faner dans la nuit pour laisser place à un sexe de fille au matin. Plus une étoile filante sans que je ne fasse le vœu de ne plus être un garçon. Plus une page de mon journal dans lequel je ne faisais référence à ma volonté secrète de devenir une fille. "
(Louis, p.144)

In zijn zoektocht om zichzelf te begrijpen en vanuit de overtuiging dat homoseksualiteit fout is, verschuift hij bijna richting transseksualiteit: hij houdt van jongens, jongens houden niet van jongens, dus is hij in een verkeerd lichaam geboren.

2.7 Ontkenning en acceptatie

Een belangrijk thema in de verschillende romans is het ontkennen of accepteren van hun seksuele geaardheid door de personages, al dan niet beïnvloed door de verschillende aspecten van het plattelandsmilieu zoals eerder beschreven.

Het ontkennen van zijn homoseksuele geaardheid zien we sterk terug bij Thomas is het verhaal van Besson.

"Pour la première fois, je [Philippe] vois l'homosexualité représentée à l'écran, et qui plus est de manière crue, directe, décomplexée. Je raconte à Thomas (...) la marginalité, les corps qui se cherchent, se pressent, se séparent dans la violence. Je le sens dégoûté. Il dit que ce n'est pas ça. Il ne dit pas la phrase en entier. Il ne dit pas : 'ce n'est pas ça, l'homosexualité.' Il n'est pas capable de prononcer le mot ; d'ailleurs il ne le prononcera pas une seule fois. Il dit : 'ça donne une image dégueulasse.'"
(Besson, p.80)

De ontkenning heeft voor Thomas een leven lang gespeeld. Niet alleen tijdens zijn puberjaren, maar ook op latere leeftijd was hij niet staat zijn seksuele geaardheid te accepteren en het leven te leiden dat hij graag wilde. De tijdsgeest waarin hij is opgegroeid en de verwachtingen van zijn omgeving hebben daar een grote rol in gespeeld.

“À la fin, il se sera caché toute sa vie, mutilé toute sa vie. Malgré son grand départ, son ambition d'une nouvelle existence, il sera retombé dans ses travers, sa honte, son impossibilité à aimer durablement.” (Besson, p.156)

Helaas is de innerlijke strijd Thomas fataal geworden en heeft hij zichzelf van het leven beroofd. Vele anderen hebben de moed wel gehad en zich los geworsteld van hun eigen ontkenning.

“Je pense à ceux que j'ai croisés à l'occasion de rencontres en librairie, ces hommes qui m'ont avoué s'être menti, avoir menti pendant des années, des années, avant de s'assumer enfin, de tout quitter pour tout recommencer” (Besson, p. 155)

Ook in het verhaal van Louis lijkt er in eerste instantie sprake van ontkenning door de hoofdpersoon. Eddy heeft al op jonge leeftijd door dat hij 'anders is' maar probeert zich hiervan openlijk te distantiëren.

"Je me tenais à l'écart de tout ce qui se rapprochait plus ou moins de l'homosexualité (...) Mon cousin courait d'un bout à l'autre du terrain de football, nu, en exhibant son sexe (...) Alors les autres garçons, hilares, se sont mis à l'imiter et à retirer leurs vêtements. Ils couraient, touchaient leur propre sexe et ceux des autres. (...) L'un d'entre eux m'a demandé pourquoi je ne les rejoignais pas. J'ai répondu assez fort pour être entendu de tous (...) que je trouvais ça gerbant, et qu'à les regarder, tous autant qu'ils étaient, avec leurs corps dénudés, je me disais que leur comportement était vraiment un comportement de pédés." (Louis, p.136-138)

Dit fragment illustreert hoe Eddy in eerste instantie zijn homoseksualiteit probeert te ontkennen en te onderdrukken door alles wat met homoseksualiteit te maken heeft openlijk bewust af te wijzen. Hij wil dolgraag normaal zijn en erbij horen en denkt dat het hem zal helpen als hij voldoet aan de normen van het dorp. Hij gaat daarom stoer gedrag imiteren, 'mannelijker' praten en seksuele ervaringen hebben met meisjes.

“Je n'avais jamais bandé pour une fille. J'y voyais l'aboutissement de mon projet: mon corps avait plié devant ma volonté. On ne cesse de jouer des rôles mais il y a bien une vérité des masques. La vérité du mien était cette volonté d'exister autrement. J'étais enfin guéri.” (Louis, p. 159)

Dat alles helpt echter niet.

"Je n'avais pas envisagé qu'il ne suffisait pas de vouloir changer, de mentir sur soi, pour que le mensonge devienne vérité." (Louis, p. 163)

De ontkenning van seksualiteit en het falen in het 'genezen' vergrootte juist zijn zelfhaat en afkeer voor homoseksualiteit. Deze overtuigingen bleken zo diep geworteld dat hij, als hij later zijn dorp weet te ontvluchten en naar school gaat in de stad, hij tot het besef komt dat hij nog steeds met de blik van het platteland kijkt.

"Ici les garçons s'embrassent pour se dire bonjour, ils ne se serrent pas la main. Ils portent des sacs de cuir. Ils ont des façons délicates. Tous auraient pu être traités de pédés au collège. Les bourgeois n'ont pas les mêmes usages de leur corps. Ils ne définissent pas la virilité comme mon père, comme les hommes de l'usine (...) Et je me le dis quand je les vois, au début, je me dis 'Mais quelle bande de pédales'. Et aussi le soulagement 'Je ne suis peut-être pas pédé, pas comme je l'ai pensé, peut-être ai-je depuis toujours un corps de bourgeois prisonnier du monde de mon enfance'" (Louis, p.201)

Het enige personage dat zijn homoseksualiteit wel al vroeg wist te accepteren was Philippe. Waar Thomas en Eddy hun homoseksualiteit lang ontkenden en een innerlijke strijd vochten, was dit voor de hoofdpersoon Philippe in het verhaal van Besson een stuk makkelijker. Dat lijkt te maken te hebben met de intellectuele omgeving waar hij is opgegroeid, maar vooral met zijn sterke karakter.

"Je ne suis pas du tout catastrophé par cette révélation. Au contraire, elle m'enchanté (...) parce que je ne vois pas de mal à se faire du bien; je prends du plaisir avec Sébastien, je ne peux pas concevoir d'associer le plaisir à une faute." (Besson, p.25)

Al van jongs af aan is hij bekend met zijn geaardheid en hij lijkt dit op een vanzelfsprekende wijze te accepteren. Dit betekent echter niet dat hij geen moeilijkheden heeft ervaren van buitenaf.

"Plus tard, donc, j'affronte la violence que provoque cette différence supposée (...) Si je me tais, c'est pour ne pas avoir à affronter cette violence (...) Mais jamais je ne dévierai. Jamais je ne penserai : c'est mal, ou : j'aurais mieux fait d'être comme tout le monde, ou : je vais leur mentir afin qu'ils m'acceptent. Jamais. Je m'en tiens à ce que je suis. Dans le silence certes. Mais un silence têtu.Fier." (Besson, p. 23)

2.8 Stad: weggaan of blijven

In alle verhalen speelt de keuze tussen blijven op het platteland of weggaan naar de stad een grote rol. Het verstikkende van de plattelandsmentaliteit en de gevolgen van het afwijken van de norm, maken dat voor sommige personages de stad lonkt.

Voor Eddy was het geen kwestie van wat hij of zijn ouders wilden; het dorp bood simpelweg geen plek om te blijven.

"La fuite était la seule possibilité qui s'offrait à moi, la seule à laquelle j'étais réduit. J'ai voulu montrer ici comment ma fuite n'avait pas été le résultat d'un projet depuis toujours présent en moi, comme si j'avais été un animal épris de liberté, comme si j'avais toujours voulu m'évader, mais au contraire comment la fuite a été la dernière solution envisageable après une série de défaites sur moi-même. Comment la fuite a d'abord été vécue comme un échec, une résignation. À cet âge, réussir aurait voulu dire être comme les autres. J'avais tout essayé." (Louis, p.182-183)

En omdat er geen plek is om te blijven, moest hij ontsnappen. Volgens de schrijver zelf kon dit maar op één manier.

"Wanneer je gay bent en uit een arm milieu komt, is er slechts één mogelijkheid om daaraan te ontsnappen: scholing. Zelfs als dat moeilijk is."¹⁹

Ook Thomas zal blijven. Als oudste zoon in een gelovige boerenfamilie was er geen ruimte voor zijn homoseksualiteit, noch om een ander pad te kiezen dan het pad van zijn vader. En toen er later wellicht wel ruimte ontstond, ontbrak het hem aan moed.

"Il n'aura pas eu leur courage. Je dis : courage, mais il s'agit peut-être d'autre chose. Ceux qui n'ont pas franchi le pas, qui ne se sont pas mis en accord avec leur nature profonde, ne sont pas forcément des effrayés, ils sont peut-être des désemparés, des désorientés ; perdus comme on l'est au milieu d'une forêt trop vaste ou trop dense ou trop sombre." (Besson, p. 155)

Voor Philippe is dat anders, hij vertrekt. Maar ook zijn keuze is niet alleen uit vrije wil ingegeven, maar gemaakt op basis van wat voor hem is bepaald. Ondanks alles volgt hij net als Thomas het pad dat voor hem is uitgestippeld.

"Je débute une nouvelle vie. Celle qu'on a choisie pour moi. Je comble les espérances qu'on a placées en moi, je me plie à l'ambition qu'on nourrit pour moi, j'emprunte la voie qu'on m'a tracée. Je rentre dans le rang." (Besson, p.105)

¹⁹ De Rijk, P. Tzum. (2022)

2.8 Conclusie

Welke invloed heeft het plattelandsmilieu op de ontdekking en beleving van de homoseksualiteit van de hoofdpersonen?

Het plattelandsmilieu van de jaren tachtig en negentig bepaalt sterk hoe homoseksuele personages hun identiteit ontdekken en beleven. Tradities, familieverwachtingen, religie en het mannelijk ideaal leggen een druk op hen om zich aan te passen en afwijkingen te verbergen. In de romans van Louis en Besson leidt dit vaak tot ontkenning, geheimhouding en innerlijke strijd: Eddy ontwikkelt zelfhaat door vernedering en geweld en Thomas kan jarenlang zijn seksualiteit niet accepteren, wat hem uiteindelijk fataal wordt. Klasseverschillen spelen hierbij een rol: wie uit een arm of conservatief milieu komt, heeft minder mogelijkheden om aan deze beperkingen te ontsnappen. Alleen personages zoals Philippe, opgegroeid in een intellectuele omgeving, kunnen hun geaardheid eerder omarmen. Uit de analyse blijkt dat het platteland de ontdekking en beleving van homoseksualiteit sterk beperkt; openlijk jezelf zijn is nauwelijks mogelijk en vaak is het verlaten van het dorp de enige manier om een authentiek leven te leiden. Het plattelandsmilieu vormt dus een directe belemmering voor zelfacceptatie en vrijheid van de homoseksuele personages.

H3- De homoseksuele man en aids

Hoe wordt de maatschappelijke positie en de persoonlijke beleving van de homoseksuele man tijdens de aidsepidemie in de Franse literatuur weergegeven?

In de jaren zeventig beleefde de homobeweging haar eigen “Gouden Eeuw”. Na decennia van onderdrukking en discriminatie ontstonden er veilige plekken, zoals sauna's en bars, waar homoseksualiteit openlijk en zonder schaamte gevierd kon worden. Taboes werden doorbroken en er werd door jong en oud volop geëxperimenteerd op seksueel gebied.²⁰

Deze zorgeloze euforie werd begin jaren tachtig ruw verstoord door de opkomst van een nieuwe ziekte die seks opeens verbond aan een dodelijk en onzichtbaar gevaar. Begin jaren tachtig werden de eerste gevallen van hiv vastgesteld in Frankrijk, vooral onder homoseksuele mannen. De ziekte was toen nog nieuw en onbekend en daardoor ook beangstigend. Het tijdperk van vrijheid blijheid sloeg langzaam om naar een tijdperk van angst, stigmatisering en verlies. Men wist niet waardoor de ziekte werd veroorzaakt of hoe zij werd overgedragen. Pas in 1983 vinden Franse wetenschappers het virus dat aids veroorzaakt: hiv.²¹

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van citaten uit *Arrête avec tes mensognes* van Philippe Besson, *Les enfants endormis* van Anthony Passeron, *Les nuits fauves* van Cyril Collard en *À l'ami qui me n'a pas sauvé la vie* van Hervé Guibert een tijdsbeeld geschetst van de aidsepidemie in Frankrijk, alsmede de maatschappelijke positie en de persoonlijke beleving van homoseksuele mannen tijdens de aidscrisis.

²⁰ Hekma, G. (in: Aldrich, R. 2006, p.333-335)

²¹ Geschiedenis van Hiv en Aids, z.d.

3.1 Bewustwording

In het begin van jaren tachtig verscheen aids plotseling in Frankrijk, met name onder homoseksuele mannen. De oorzaak was onbekend en het kreeg de bijnaam 'homokanker'. Omdat er zo weinig over de toen nog dodelijke ziekte bekend was, ontstond er veel angst onder de homoseksuele bevolking. Ondanks die angst was er lange tijd veel naïviteit binnen de homogemeenschap, zelfs toen de oorzaak wel bekend werd.

In de roman van Besson, die zich afspeelt in de jaren tachtig, weten de twee plattelandjongens Philippe en Thomas wel van het bestaan van aids, maar lijken ze niet te beseffen welk gevaar het met zich meebrengt.

" L'amour se fait sans capote. Le sida est là, pourtant. On lui donne même sa véritable identité, désormais. On ne l'appelle plus le cancer gay. Il est là mais nous nous pensons à l'abri de lui, nous ne savons rien de la grande décimation qui va suivre, qui nous privera de nos meilleurs amis, de nos anciens amants, qui nous obligera à nous réunir dans des cimetières, à rayer des noms dans nos carnets d'adresses, qui nous fera enrager de tant d'absences. Il est là mais il ne nous fait pas encore peur. Et puis nous nous croyons protégés par notre extrême jeunesse. Nous avons dix-sept ans. On ne meurt pas quand on a dix-sept ans. " (Besson, p.44)

Het gevaar was nog te abstract. Dat gold voor meer homoseksuele mannen. Pas later, toen ze hun vrienden- en kennissenkring gehalveerd zagen worden, drong het besef en de gruwelijke realiteit van deze ziekte door.

Waar aids toen nog een minimale rol speelt op het platteland van Besson, is deze in het Parijs van Collard wel al volop aanwezig. Ook hier is in eerste instantie sprake van een zekere naïviteit van de hoofdpersoon die weigert zijn seksuele vrijheid op te geven, zelfs als de diagnose seropositieve is gesteld. Hij beschouwt zijn prille verliefdheid als een soort magisch schild dat sterker is dan het virus en ontkent daarmee de realiteit.

"Je flottais, sachant que j'avais craché en elle mon sperme infecté par le virus mortel, mais pensant que ça n'était pas grave, que rien ne se passerait parce que nous étions au début de ce qu'il me fallait bien nommer 'une histoire d'amour'. "(Collard, p.67)

In het boek van Passeron is deze naïviteit ook te zien bij de Franse autoriteiten:

"Même si le reportage d'Antenne 2 précise que des cas toujours plus nombreux sont recensés en France, les institutions et le public regardent le phénomène comme une épidémie très lointaine."(Passeron, p.39)

Passeron beschrijft hiermee expliciet hoe de overheid en het publiek de feiten negeerden en wegkeken. Voor de jongens uit het dorp was aids iets uit de stad, voor de Franse autoriteiten was het iets Amerikaans en voor de Amerikanen was het een ziekte uit Afrika. Het institutioneel framen van de epidemie als een probleem dat vooral ergens 'heel ver weg' speelde, zorgde voor een vals gevoel van veiligheid en een gebrek aan urgentie.

Het gebrek aan een gevoel van urgentie komt vervolgens ook terug in het gedrag van de personages en de wijze waarop ze omgaan met hun eigen risico's; ondanks de kennis over aids blijven seksuele contacten plaatsvinden.

" Muzil adorait les orgies violentes dans les saunas (...) dernières frasques dans les saunas de San Francisco. Je lui dis ce jour-là : 'A cause du sida, il ne doit plus y avoir un chat dans ces endroits. — Détrompe-toi, répondit-il, il n'y a au contraire jamais eu autant de monde dans les saunas, et c'est devenu extraordinaire. Cette menace qui flotte a créé de nouvelles complicités, de nouvelles tendresses, de nouvelles solidarités (...) Chacun sait très précisément pourquoi il est là.'" (Guibert, p.29-31)

Dit fragment laat zien dat de nabijheid van de dood niet tot onthouding leidde maar voor sommigen juist een lustopwekker was. Mensen lieten zich niet tegenhouden door het gevaar van aids, de dreiging werd juist omarmd. Dit gebeurde vaak bewust met wederzijdse risico aanvaarding.

"'Laura, j'ai fait le test du sida, je suis séropositif.' Elle avale la bête immonde de mes mots. Ça entre en elle sans qu'elle bouge, ni recul ni abandon. On va faire l'amour. J'enfile une capote sur ma queue ; Laura me l'arrache et la jette dans un cendrier." (Collard, p.82)

Het gebeurde echter ook eenzijdig, waarbij seropositiviteit bewust werd verzwegen voor de ander.

"Je crachais mon virus en elle et je ne disais rien. Ce silence me hantait." (Collard, p.72)

Deze citaten tonen het verschuiven van het 'niet handelen vanuit naïviteit' naar 'het doelbewust handelen vanuit opzet'. In deze tijd was er nog geen effectieve medicatie waardoor het bewust besmetten van iemand gelijk stond aan het geven van een doodsvonnis.

"Laura a dix-huit ans, son corps est blessé à mort. Je porte un fardeau plus lourd que celui de la menace de ma propre mort. Pour la première fois de ma vie, un vrai crime me colle à la peau." (Collard, p. 163)

3.2 Angst

De diagnose seropositief ging ook gepaard met angst. Dit komt als rode draad terug in de boeken van Passeron, Collard en Guibert.

Passeron schrijft vooral over de sociale angst. In de context van het eerder geschetste plattelandsmilieus betekende hiv niet alleen een doodsvonnis, maar vooral schande voor de familie. De familie is bang voor de roddels van het dorp dan voor de ziekte zelf en de dood die daarop volgt.

“Dans un village où tout le monde se connaissait, la réputation de la famille était un élément d'importance (...) Les bases du mal étaient posées. Les enfants mentaient. Les parents les croyaient. Ils n'iaient l'évidence, se souciaient bien plus du qu'en-dira-t-on que des conséquences sur les corps et les esprits. Leur stratégie était simple : tenir bon et attendre que ça passe.” (Passeron, p. 72)

Dit collectieve zwijgen leidde vaak tot een sociaal isolement van de aidspatiënt die vaak in eenzaamheid stierf.

Collard beschrijft in zijn boek niet de sociale angst, maar juist de intieme en persoonlijke angst van de protagonist. Zijn angst neemt de vorm van een gedaante aan, een constante aanwezigheid die hem dag en nacht vergezelt.

“Je me réveillai en sursaut. La mort était là; dans la forme effrayante d'un tas de vêtements posés sur une chaise au pied de mon lit, distinguée des ténèbres par un rayon de lune. Elle était là depuis deux ans, jour après jour, minute après minute ; elle me séparait du monde (...) Elle était là depuis que j'avais lu les premiers articles sur le sida. J'avais eu la certitude immédiate que la maladie serait une catastrophe planétaire qui m'emporterait avec des millions d'autres damnés. ” (Collard, p.15)

Dit fragment laat ook zien hoe langdurige angst onder de huid kon kruipen van de besmette persoon. In deze tijd was de incubatietijd van aids nog niet bekend. Besmette mensen wisten niet wanneer ze ziek zouden worden en zelfs niet of dat ooit zou gebeuren. Hierdoor leefde de protagonist, en daarmee ook Collard, jarenlang in onzekerheid, wachtend op de eerste symptomen. Dit gold ook voor Guibert.

“Que vous débutiez maintenant ou plus tard, que vous arrêtiez demain et repreniez après-demain n'a aucune sorte d'importance, parce qu'on ne sait rien à ce sujet. Ni quand on doit commencer le traitement, ni à quelles doses. Celui qui vous dira le contraire vous mentira.” (Guibert, p.245)

Niet alleen angst, maar ook het virus zelf kon de vorm aannemen van een gedaante:

"De l'autre côté, le virus, qui avait pris une consistance presque corporelle en devenant une chose certifiée et non plus redoutée" (Guibert, p.164)

Het virus wordt een entiteit, een aanwezige vijand die binnendringt en het bestaan van zowel de besmette man als zijn familie dreigt te verwoesten.

"Le sida en avait fini avec nous. Il s'en était allé saccager d'autres corps, gâcher d'autres rêves de vies simples." (Passeron, p.233)

Een opvallende overeenkomst tussen de drie boeken is dus de personificatie van het virus of de angst ervoor.

3.3 Aidsbestrijding en stigmatisering

Angst, stigma's, uitsluiting, schande en schaamte golden niet alleen voor de gediagnosticeerden, maar ook voor de medici die zich bezighielden met het verzorgen van aidspatiënten en het bestrijden van het aidsvirus. In het boek van Passeron wordt duidelijk gemaakt dat de maatschappij een grote invloed heeft gehad op deze medische tijdlijn. Door onverschilligheid, angst en stigma kwam het onderzoek traag op gang en werd aids lange tijd niet serieus genomen.

Artsen en verpleegkundigen die met aidspatiënten werkten of onderzoek naar aids deden, werden soms als roekeloos gezien of zelfs verdacht. Dit stigma hing namelijk nauw samen met de associatie van aids met homoseksualiteit, drugsgebruik en prostitutie.

"Son intérêt [arts Pierre Dellamonica] pour ce syndrome, qui ne concernait que des homosexuels et des drogués, l'avait, lui aussi, confronté aux regards dédaigneux de ses collègues (...) Le chef du service de virologie avait refusé d'analyser les prélèvements sanguins de ses premiers patients susceptibles d'être infectés. Il arguait fièrement ne pas travailler 'pour les pédés et les drogués'." (Passeron, p.96-97)

Er waren zelfs artsen die uit hun eigen ziekenhuis werden geweerd omdat ze homoseksuele aidspatiënten behandelden.

"La direction de Claude-Bernard, gênée par l'apparition d'une population homosexuelle que l'infectiologue attire dans ses consultations, lui signifie que, s'il choisit de continuer à travailler sur ce syndrome, il devra trouver un autre hôpital où exercer." (Passeron, p.39-40)

Maar de aidsepidemie raakte niet alleen homoseksuelen. Naast de homoseksuelen met aids waren er nog drie andere gemarginaliseerde groepen die de ziekenhuizen bezighielden, de zogenaamde vier H's. Deze 'vier H's', homoseksuelen, heroïneverslaafden, hemofiliepatiënten en Haïtianen, hadden in de beginjaren van aids volgens artsen een verhoogd risico op hiv. Deze indeling, die later sterk bekritiseerd was, droeg bij aan stigmatisering, discriminatie en sociale uitsluiting van deze doelgroepen.

"L'intérêt des chercheurs ainsi que le rejet de la société vont longtemps se concentrer sur ces « quatre H ». La suspicion qui pèse sur eux est forte." (Passeron, p.83)

Het wekte bovendien ook de verkeerde indruk dat aids alleen een probleem was voor deze doelgroepen, terwijl later duidelijk werd dat iedereen hiv kon oplopen.

" Cette jeune femme montre tous les signes avancés de l'infection. Elle ne correspond pourtant à aucune des catégories chez lesquelles on a désormais l'habitude de les repérer (...) Leur équipe traque le virus découvert quelques mois plus tôt dans leurs tubes (...) Les deux hommes ne sont pas surpris, mais la nouvelle s'avère capitale à deux titres. D'abord, parce qu'on a désormais une preuve tangible que le virus se transmet au sein de couples hétérosexuels. Ensuite, parce que cette patiente vient d'arriver de Kinshasa. Comme de nombreux malades recensés à travers le monde, elle a séjourné en Afrique." (Passeron, p.84-85)

De heteroseksuele vrouw in het citaat was belangrijk omdat zij niet onder de 4H's viel. De wereld begon toen pas in te zien dat ook anderen besmet konden raken met hiv. Dit besef gaf een boost aan wetenschappelijk onderzoek naar de ziekte. Door de stigma's was er in eerste instantie namelijk weinig animo voor wetenschappelijk onderzoek.

"Les spécialistes et médecins renommés de l'époque ne portent pas d'intérêt à cette maladie qui touche peu de personnes, celles-ci appartenant en outre à des catégories de population considérées comme marginales. Ces deux points, l'absence de ténors du monde médical ainsi que l'homosexualité de la plupart des malades, condamnent le GFTS [le Groupe français de travail sur le sida] à développer ses travaux dans l'indifférence." (Passeron, p.49)

Ook homoseksuele artsen waren terughoudend met onderzoek uit de angst om homoseksuelen alleen maar meer te stigmatiseren.

"Willy Rozenbaum se démène pour élargir son audience. À plusieurs reprises, il tente de se rapprocher de l'association des médecins gays, qui lui oppose d'abord un refus catégorique. Certains craignent que tout cela ne serve qu'à stigmatiser davantage la communauté homosexuelle, plus qu'à comprendre la maladie." (Passeron, p.39)

3.4 De homoseksuele aidspatiënt

Net zoals in de maatschappij, hadden aidspatiënten in de ziekenhuizen te maken met stigma's en discriminatie.

"Elle [Louise] reconnaissait sa [Désiré] chambre dans le dédale de l'hôpital grâce à une pastille rouge collée sur sa porte. Ce qu'elle avait pris d'abord pour une considération particulière n'était que le début d'une salve d'humiliations qui ne cesseraient plus. Elle arrivait souvent en début d'après-midi et trouvait le plateau-repas de son fils abandonné devant la porte. Il était toujours le dernier à recevoir des soins, quand on n'oubliait tout simplement pas de s'occuper de lui. Un jour, elle a retrouvé Désiré couvert de sang séché. Aucun aide-soignant n'était venu le nettoyer à la suite d'une hémorragie. " (Passeron, p.150-151)

Pesterijen kwamen in de ziekenhuizen vaak voor, deels veroorzaakt door de (ongegrunde) angst om besmet te worden, maar ook deels door de vooroordelen van het verzorgend personeel.

"Emprisonnée dans la vision morale qu'on avait d'elle, cernée par les notions de bien et de mal, accolée à l'idée de péché. Le péché intime d'avoir voulu vivre une sexualité libre, eu des relations homosexuelles, de s'être injecté de l'héroïne en intraveineuse, d'avoir caché sa séropositivité à ses partenaires, à ses camarades de seringue, d'avoir voulu satisfaire son désir d'enfant quand on se savait pourtant condamné. Des malades étaient plus coupables que d'autres." (Passeron, p.163-164)

Ook in het verhaal van Guibert is er sprake van 'verschil in schuldigheid'. De beroemde Muzil (Foucault) krijgt een andere behandeling omdat hij aids heeft en niet bijvoorbeeld kanker.

"Une infirmière me rattrapa dans le couloir et me dit que je n'avais pas le droit d'être là sans autorisation préalable, parce que je n'étais pas de la famille, il fallait que je passe devant le médecin pour qu'il me délivre une autorisation (...) Il me refusa la permission de revoir Muzil vivant, il invoqua la loi du sang qui privilégiait les membres de la famille par rapport aux amis " (Guibert, p.110-111)

Door het verplegend personeel komt hij in een sociaal isolement terecht en sterft uiteindelijk eenzaam en alleen een fysieke én sociale dood.

Zelfs het sterven aan aids leek taboe en werd vermeden om schande aan de familie te voorkomen.

"Cause du décès : sida'. La sœur avait demandé qu'on biffe cette indication, qu'on la rature complètement, au besoin qu'on la gratte, ou mieux qu'on arrache la page et qu'on la refasse." (Guibert, p.115)

Ook Guibert zelf wil niet dat zijn ouders weten dat hij aan aids overlijdt.

"j'avais confié ma volonté expresse de mourir 'à l'abri du regard de mes parents'."
(Guibert, p.161)

3.5 Conclusie

*Hoe wordt de maatschappelijke positie en de persoonlijke beleving van de
homoseksuele man tijdens de aidsepidemie in de Franse literatuur
weergegeven?*

De Franse literatuur laat de aidsepidemie zien als een breukvlak in het leven van homoseksuele mannen. In de besproken werken verschuift hun positie van relatieve vrijheid en zorgeloosheid naar een bestaan met angst, onzekerheid en verlies. De eerste fase wordt gekenmerkt door naïviteit en ontkenning. Ondanks kennis over aids blijven personages risico's nemen, omdat het gevaar nog abstract voelt of wordt weggedrukt. Naarmate de epidemie zichtbaarder wordt, groeit het besef, maar dan is de schade vaak al onomkeerbaar.

Daarnaast toont de gekozen literatuur hoe angst verschillende vormen aanneemt. Bij Passeron overheerst sociale angst: schaamte, roddel en familie-eer leiden tot zwijgen en isolement. Bij Collard en Guibert staat juist de innerlijke angst centraal, waarbij het virus en de dood voortdurend aanwezig zijn in het dagelijks leven. De homoseksuele man leeft in een staat van wachten, zonder zekerheid over ziekteverloop of behandeling.

Tot slot maken de werken duidelijk dat stigmatisering een grote rol speelt, zowel in de maatschappij als in de zorg. Het taboe en de vooroordelen rond de ziekte versterken het isolement van aidspatiënten die in de maatschappij en in de ziekenhuizen te maken krijgen met discriminatie en vernedering wat naast hun fysieke lijden, ook voor mentaal lijden zorgt. Ze worden vaker gezien als 'schuldig', krijgen slechtere zorg en sterven regelmatig in eenzaamheid.

Samen geven de boeken van Passeron, Collard en Guibert een beeld van de homoseksuele man die geconfronteerd wordt met angst, vooroordelen en de dood en geven ze een maatschappij weer waarin de homoseksuele gemeenschap nog altijd een gemarginaliseerde groep is.

Conclusie

Welk maatschappelijk beeld van de homoseksuele man wordt weergegeven in de Franse literatuur sinds 1980?

In het kort laat de analyse een voortdurend conflict zien tussen het individu en de maatschappelijke norm. De homoseksuele man wordt consequent neergezet als een buitenstaander die moet navigeren door een vijandige omgeving waarin hij niet gewenst is. Dit beeld wordt in de gekozen literatuur gevormd door twee terugkerende thema's: het Franse plattelandsmilieu en (de homoseksueel in) de aidsepidemie.

In de literatuur over het platteland wordt homoseksualiteit neergezet als een fenomeen waar in het dorpse leven geen ruimte voor is vanwege verschillende factoren als sociale controle, traditie en mannelijkheidsidealen. Een homoseksuele man zou daar moeten kiezen tussen een leven vol leugens en zelfontkenning of totale uitsluiting.

De literatuur over de aidsepidemie laat zien dat er naast lokale uitsluiting, ook maatschappelijke uitsluiting is; de homoseksuele man wordt sterk gestigmatiseerd en vaak direct gekoppeld aan ziekte door (eigen)schuld. Tegelijkertijd schetsen de romans over aids een zwaar en onzeker leven gekenmerkt door lichamelijke aftakeling, verlies van vrienden en geliefden en een voortdurende confrontatie met de dood. Homoseksuele mannen hebben zowel fysiek als geestelijk leed vanwege hun kwetsbare maatschappelijke positie.

Samenvattend schetst de Franse literatuur sinds de jaren tachtig een beeld van een onderdrukte en gestigmatiseerde homoseksuele man, iemand die voortdurend moet overleven binnen een maatschappij die hem afwijst en marginaliseert.

Vergelijking met literatuur 1890-1950

Als de resultaten van de analyse worden afgezet tegen het beeld van de homoseksuele man in de Franse literatuur in de periode 1890-1950 zijn er verschillende overeenkomsten te zien. De maatschappelijke positie van de homoseksuele man wordt zowel in hedendaagse literatuur als in de literatuur die hieraan voorafging, weergegeven als één van onderdrukking en marginalisatie. Het thema 'dubbelleven' van Proust is bijvoorbeeld terug te zien in het verhaal van Besson: de hoofdpersoon Thomas moet zijn hele leven zijn homoseksualiteit verbergen voor zijn omgeving. Ook de typische randfiguur van Genet komt voor in één van de hedendaagse romans. De protagonist uit het boek van Collard wordt namelijk ook beschreven als een buitenstaander van de maatschappij. Collard verwijst zelfs meermaals naar Genet in zijn Roman.

Maar naast de gelijkenissen in het maatschappelijke beeld is er nog één ander belangrijk aspect wat in beide periodes naar voren komt: alle auteurs schrijven met het doel de maatschappij te weerspiegelen. Hun boeken doen dat allemaal door middel van (semi-)autobiografische verhalen waarin persoonlijke ervaringen worden gebruikt om bredere maatschappelijke kwesties aan de kaak te stellen.

Hoewel de schrijvers in verschillende tijdperken leven lijken de beweegredenen van schrijvers grotendeels hetzelfde gebleven. Zo reist Édouard Louis met zijn boeken de wereld rond om zijn verhaal te vertellen over hoe sociale uitsluiting en maatschappelijke normen nog steeds het leven van homoseksuele mannen beïnvloeden.²² Net als de schrijvers voor zijn tijd voelt Louis de noodzaak om dit maatschappelijk probleem onder de aandacht te brengen. Dit voorbeeld laat zien dat homoseksualiteit een blijvend thema zal zijn in de literatuur zolang marginalisatie en onderdrukking blijven bestaan.

Het is te verwachten dat toekomstige literatuur deze traditie zal voortzetten: auteurs zullen persoonlijke verhalen blijven gebruiken om maatschappelijke kwesties rond homoseksualiteit zichtbaar te maken.

²² Lambeets, K. Vox Magazine. Radboud Universiteit Nijmegen (2025)

Discussie

In deze discussie wordt gereflecteerd op de resultaten van het onderzoek, met aandacht voor wat daarin onderbelicht blijft en mogelijke verklaringen daarvoor.

In dit onderzoek zijn vijf romans geanalyseerd, waardoor het beeld in de conclusie mogelijk niet volledig representatief is voor de volledige Franse literatuur sinds de jaren tachtig. De resultaten geven een duidelijk en samenhangend beeld, maar zijn ontstaan uit literatuur die vooral negatieve ervaringen belicht. Positieve ontwikkelingen voor de homogemeenschap komen nauwelijks naar voren in de geanalyseerde boeken, wat kan samenhangen met de aard van de gekozen romans die zich meer richten op zware thematiek. Hoewel de behandelde thema's veel zeggen over de maatschappelijke positie van homoseksuele mannen in die tijd, blijft alledaagse vooruitgang wel buiten beeld. Vervolgonderzoek zou zich kunnen richten op literatuur waarin deze ontwikkelingen zichtbaarder zijn zodat er een vollediger beeld ontstaat van de literaire representatie van homoseksuele mannen in deze periode.

Een voorbeeld van een positieve ontwikkeling dat niet naar voren komt in de behandelde boeken, is de opkomst van lokale Pride-evenementen op het platteland. In Frankrijk zijn de laatste jaren steeds meer *Rural Prides* georganiseerd, oftewel Pride-evenementen in kleine dorpen en landelijke gebieden. Een voorbeeld is *Fiertés Rurales* in Chenevelles, dat tegenwoordig jaarlijks plaatsvindt en deelnemers uit de regio en daarbuiten trekt. Deze evenementen worden georganiseerd om te laten zien dat homoseksuele zichtbaarheid en gemeenschap niet beperkt blijven tot grote steden en dat het platteland ook een plek kan zijn waar LGBTQ+ personen steun vinden.²³

Ook de positieve gevolgen van de aids crisis op de homogemeenschap komen niet naar voren in de geanalyseerde romans, terwijl die er wel degelijk waren. Door de grote mediabelangstelling kwam de homoseksuele cultuur meer bovengronds en ontstond er een meer open manier van praten over seks. Dit zorgde ervoor dat informatie over veilig vrijen beter beschikbaar werd voor zowel homo- als heteroseksuelen. Ook maakte de crisis duidelijk hoe belangrijk intieme relaties zijn. Voorheen konden veel homoseksuelen hun leven met een partner niet volledig delen door druk van familie, burens of instellingen maar mede dankzij de aids crisis begon in de samenleving het besef te ontstaan dat homoseksuelen niet alleen seksuele wezens zijn maar ook behoefte hebben aan liefde en verbinding.

²³ François, N. (2025)

Daarnaast kreeg de politiek dankzij de aids crisis ook meer oog voor de praktische rechten van homoparen. Zaken zoals huisvesting, verzekeringen, pensioen, erfenissen en ziekenhuisbezoek kwamen ter discussie, wat uiteindelijk bijdroeg aan het debat over het homohuwelijk.²⁴

Naast de positieve ontwikkelingen op het platteland en de positieve nasleep van de aids crisis zijn er ook andere juridische veranderingen die niet zo snel van onderwerp zijn in hedendaagse literatuur. Sinds de jaren tachtig zijn er veel juridische verbeteringen gekomen zoals de invoering van de PACS (*Pacte Civil de Solidarité*) in 1999 en het homohuwelijk in 2013. Ook is het sinds 1985 verboden om iemand te benadelen om zijn seksuele geaardheid, bijvoorbeeld op het werk of bij huisvesting en vanaf 2004 werden ook homofobe uitlatingen strafbaar gesteld om beter op te treden tegen haatmisdrijven.²⁵

Deze voorbeelden laten zien dat positieve maatschappelijke veranderingen wel plaatsvinden, maar in de gekozen literatuur onderbelicht blijven. Een manier om deze ontwikkelingen wel te belichten is een sociologisch onderzoek naar veranderingen in sociale acceptatie. Dit kan bijvoorbeeld door enquêtes te houden onder homoseksuele mannen, interviews af te nemen over hun ervaringen, of bestaande statistieken en rapporten over sociale acceptatie in de Franse samenleving te analyseren.

²⁴ Hekma, G. (in: Aldrich, R. 2006, p.342-346)

²⁵ *LGBT-rechten in Frankrijk*. Wikipedia (2025).

Literatuurlijst

Primaire literatuur

- Besson, P. (2018). *Arrête avec tes mensonges*, uitgeverij: *Editions 10/18*
(Oorspronkelijk publicatie: uitgeverij *Éditions Julliard*, 2017)
- Collard, C. (1993). *Les nuits fauves*, uitgeverij: *France Loisirs*. (Oorspronkelijk publicatie: uitgeverij *Flammarion*, 1989)
- Guibert, H. (2019). *A l'ami qui me n'a pas sauvé la vie*, uitgeverij: *Éditions Gallimard*.
(Oorspronkelijk publicatie: uitgeverij *Éditions Gallimard*, 1990)
- Louis, É. (2018). *En finir avec Eddy Bellegueulle*, uitgeverij: *Reclam (Duitse uitgever, Oorspronkelijk publicatie: uitgeverij *Éditions du Seuil*, 2014)*
- Passeron, A. (2024). *Les enfants endormis*, uitgeverij *Éditions Globe* (Oorspronkelijk publicatie: uitgeverij *Éditions Globe*, 2022)

Secundaire literatuur

- Cocteau, J. M. C. E. (1984). *Het witboek*. uitgeverij *De Woelrat Amsterdam*
(Oorspronkelijk publicatie: *Le livre Blanc*. uitgeverij *Éditions du Signe*, 1930)
- Hekma, G. in: Aldrich, R. (2006). *Van alle tijden, in alle culturen: wereldgeschiedenis van de homoseksualiteit*, uitgeverij *Nieuw Amsterdam/Standaard uitgeverij*.
- Kemperink, M. (2024). *Anders dan de anderen: homoseksualiteit op het snijvlak van literatuur en medische wetenschap*, uitgeverij *Querido Facto*.

Internetbronnen

- Altes, L. K. (1993, 17 maart). HERVE GUIBERT, 'VOOR DE VRIEND DIE NALIET MIJ HET LEVEN TE REDDEN' Met een voet in het graf voor het leven oefenen. *Trouw*. <https://www.trouw.nl/voorpagina/herve-guibert-voor-de-vriend-die->

[naliet-mij-het-leven-te-redden-met-een-voet-in-het-graf-voor-het-leven-oefenen~b44298fb/](#)

- De Rijk, P. (2022, 1 december). *Interview: Edouard Louis over Weg met Eddy Bellegueule*. Tzum. <https://www.tzum.info/2015/06/interview-edouard-louis-over-weg-met-eddy-bellegueule/>
- Dobbelaer, R. (2020, 4 september). *De immoralist - Boekenkrant*. Boekenkrant - Alles Over Boeken. <https://boekenkrant.com/recensie/de-immoralist/>
- François, N. (2025, 2 oktober). *À Chenevelles, le drapeau arc-en-ciel flotte sur le monde rural*. Le Bimsa. <https://lebimsa.fr/l-actu-des-territoires/vienne-fiertes-rurales-chenevelles-lgbt-gay-friendly/>
- *Gide Publishes the Signed Edition of Corydon | Research Starters | EBSCO Research*. (z.d.). EBSCO. <https://www.ebsco.com/research-starters/social-sciences-and-humanities/gide-publishes-signed-edition-corydon>
- *Geschiedenis van hiv en aids*. (z.d.). Aidsfonds. <https://aidsfonds.nl/over-hiv-aids/geschiedenis-van-hiv-en-aids>
- Lambeets, K. (2025, 28 november). *Franse sterauteur Édouard Louis over klimmen op de sociale ladder: 'Pas later kan je achterom kijken'*. Vox Magazine. <https://www.voxweb.nl/nieuws/franse-sterauteur-edouard-louis-over-klimmen-op-de-sociale-ladder-pas-later-kan-je-achterom-kijken>
- Wikipedia: *À l'ami qui ne m'a pas sauvé la vie* (2025, 30 november). https://fr.wikipedia.org/wiki/%C3%80_l%27ami_qui_ne_m%27a_pas_sauv%C3%A9_la_vie
- Wikipedia: *Droits LGBT en France* (2026, 10 januari). https://fr.wikipedia.org/wiki/Droits_LGBT_en_France

- Wikipedia: *Corydon (book)*. (2024, 24 september).
[https://en.wikipedia.org/wiki/Corydon_\(book\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Corydon_(book))
- Wikipedia: *Jean Cocteau* (2026, 8 januari).
https://en.wikipedia.org/wiki/Jean_Cocteau
- Wikipedia: *Jean Genet*. (2026b, januari 12).
https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean_Genet
- Wikipedia: *Querelle de Brest*. (2025a, oktober 20).
https://fr.wikipedia.org/wiki/Querelle_de_Brest
- Winq Redactie. (2020, 1 april). Waarom lopen we niet warm voor de grote schrijver Proust? - Winq.nl. *Winq*. <https://www.winq.nl/waarom-lopen-we-niet-warm-voor-de-grote-schrijver-proust/147016>

Evaluatie

Dit onderzoek heeft mij een goed beeld gegeven van wat literatuuronderzoek inhoudt en wat er allemaal bij komt kijken. Tijdens het onderzoek heb ik geleerd om teksten gerichter en kritischer te lezen. Ik volgde niet langer alleen het verhaal, maar lette ook op de thematiek, motief van de schrijver en de maatschappelijke context waarin een tekst is geschreven.

Hierdoor kijk ik nu anders naar literatuur dan aan het begin van dit onderzoek. Ik ben verhalen namelijk meer gaan zien als producten van hun tijd en samenleving. Het onderzoek maakte duidelijk dat literatuur nauw samenhangt met diepgewortelde maatschappelijke normen en waarden en dat literatuur een reactie is op wat er gebeurt in de samenleving. Door dit onderzoek begrijp ik beter hoe dat in teksten terug te zien is.

Tot slot heeft dit onderzoek mijn beeld van taal- en cultuurstudies veranderd. Ik weet nu dat een studie, zoals Franse taal en cultuur veel verder gaat dan alleen het leren van een taal. De Franse literatuur laat zien hoe ideeën en maatschappelijke ontwikkelingen ontstaan en doorwerken tot in de wereld van vandaag.

Bijlagen

Logboek

Datum	Activiteit	Tijdsduur
1/7 -1/9	Het gedeeltelijke lezen van Anders dan de Anderen	+20u
27/9 - 29/9	Het lezen van <i>Arrête avec tes mensognes</i>	+5u
2/10 - 16/10	Het lezen van <i>Les enfants endormis</i>	+6u
27/10 - 2/11	Het lezen van <i>Les nuits fauves</i>	+9u
3/11 - 5/11	Het lezen van <i>En finir avec Eddy Bellegueule</i>	+5u
1/10 - 1/11	Het lezen van fragmenten uit <i>de wereldgeschiedenis van homoseksualiteit</i>	+4u
3/11 -7/11	Het lezen van hoofdstuk <i>Otto</i>	+2u
27/11	Lay out + beginnen aan inleiding	2,5u
29/11	Inleiding vormgeven, homoseksuele rechten op een rijtje zetten, start fenomeen wetenschap opzoeken in Kemperink	4u
9/12	<i>Arrête avec tes mensognes</i> doorspitten voor citaten	3u
15/12-16/12	<i>En finir avec Eddy Bellegueule</i> doorspitten voor citaten	2,5u
16/12-17/12	Verfilming <i>les nuits fauves</i> kijken	2u
27/12	<i>Les enfants endormis</i> doorspitten voor citaten	3u
27/12-28/12	<i>Les nuits fauves</i> doorspitten voor citaten	2,5u
28/12	Het lezen van fragmenten + het vinden van geschikte citaten uit <i>A l'ami qui me n'a pas sauvé la vie</i>	2,5u
29/12	Doornemen handleiding pws alfa en schrijven H3	7,5u
30/12	Schrijven H3	3,5u
30/12	Schrijven H1	4u
31/12	Schrijven H1	5u
2/1	Schrijven H1 en H2	7u
3/1	Schrijven H1, H2, en boeksamenvattingen	6u
4/1	Herschikken H1 en H2 voor synchronisatie, H3 kort bekijken, alles finetunen	8u
10/1	Finetunen, opmerkingen begeleider verwerken, Samenvatting Guibert schrijven.	4u
10/1	Conclusie schrijven	1u
11/1	Inleiding en discussie schrijven	4u
12/1	Literatuurlijst bewerken en inleiding overdoen	2u
13/1	Inlezen literatuur 1890-1950, Inleiding schrijven	5u
17/1	Inleiding schrijven, bronvermelding op orde.	6u
18/1	Inleiding schrijven, opmaak en inhoudelijke hoofdstukken controleren	5u
20/1	Opmaak, evaluatie schrijven en laatste controle	3u

Overige bijlagen

Dit is de facsimile van Jean Cocteau's handschrift in het voorwoord van de tweede editie van *Le livre Blanc* uit 1930.²⁶ Hij erkent in dit voorwoord op subtiële wijze zijn auteurschap.

On a dit que Le livre blanc
était mon œuvre. Je suppose que c'est
le motif pour lequel vous me
demandez de l'illustrer et pour lequel
j'accepte.
Il semble, en effet, que l'auteur
connaisse "Le grand Écart" et ne méprise
pas mon travail.
Mais quelque soit le bien que je pense
de ce livre - serait-il même de moi - je
ne voudrais pas le signer parce qu'il
prendrait forme d'autobiographie et que
je me réserve d'écrire la mienne,
beaucoup plus singulière encore.
Je me contente donc d'approuver par
l'image cet effort anonyme vers
le défrichage d'un terrain creusé

Jean Cocteau. ★
mai 1930.
inculte

© Comité Cocteau, c/o Pictoright Amsterdam 2022

²⁶ Bron: Cocteau, J. M. C. E. (1984). *Het witboek*. Uitgeverij De Woelrat Amsterdam (Oorspronkelijk publicatie: *Le livre Blanc*. Uitgeverij Éditions du Signe, 1930)

Résumé en français

Étude:

Mon *profielwerkstuk* parle de la façon dont les hommes homosexuels sont représentés dans la littérature française. J'ai étudié cinq livres français entre 1980 jusqu'à aujourd'hui. J'ai aussi regardé brièvement des livres plus anciens (1890-1950) pour voir si quelque chose a changé entre ces deux périodes. Ma question principale était: Quelle image sociale de l'homme homosexuel est représentée dans la littérature française depuis 1980? Pour répondre à cette question, j'ai formulé trois sous-questions. J'ai répondu à ces questions avec des citations des livres.

Résultats:

Mon étude montre qu'il y a souvent des conflits entre l'homme homosexuel et la société.

Dans les livres qui se passent à la campagne, il y a peu ou pas de place pour l'homosexualité. Dans les villages, il y a par exemple beaucoup de contrôle social: les gens regardent beaucoup les autres. Les traditions et les idées sur ce qu'est un 'vrai homme' jouent aussi un grand rôle. Un homme homosexuel à la campagne doit souvent choisir: mentir sur son identité ou être exclu.

Les hommes homosexuels n'étaient pas seulement exclus dans leur village, mais aussi par toute la société. Dans les livres sur l'épidémie du sida, on voit une autre forme d'exclusion. Ils étaient souvent vus comme responsables de leur maladie. Le sida a aussi causé beaucoup de peur. Dans ces livres, on apprend beaucoup sur la maladie mais aussi sur la tristesse, la mort et la perte d'amis et de personnes aimées, tout causé par le sida.

En résumé, les livres français depuis 1980 montrent que les hommes homosexuels sont souvent opprimés et exclus. Ils doivent toujours se battre pour pouvoir être eux-mêmes dans une société qui ne les accepte pas.

Si on compare cela avec la période 1890-1950, on voit que beaucoup de thèmes sont les mêmes mais la plus grande ressemblance est que, dans les deux périodes, les auteurs écrivent souvent sur leur propre vie pour montrer des problèmes plus grands dans la société. Ils vivent dans des périodes complètement différentes, mais une chose est commune: ils veulent tous rendre l'homosexualité visible.